

گفت‌وگو با حمزه آقابابایی،
مدیرعامل شرکت کارت
اعتباری ایران کیش

**آینده صنعت
پرداخت با
هوش مصنوعی
رقم می‌خورد**

گزارش
REPORT

پرونده باز کارگران پلتفرمی

زشت‌وزیبای حقوق
کارگران در اقتصاد
اینترنتی از دیروز تا
امروز

۱۳

خبر
NEWS

اعتراض آیتول به کج‌روی صنفی رقبا

اینشورتک‌ها در مسیر
چالش با بیمه مرکزی
با یکدیگر اتفاق نظر
ندارند!

۷

گزارش
REPORT

یونیکورن‌های هوش مصنوعی

۸ استارت‌آپ ارزشمند
AI که سرمایه‌گذارها
کلی پول پای آن‌ها
ریخته‌اند

۱۲

خبر
NEWS

اعتراض ستار هاشمی به اختلال فیلترشکن‌ها

درواکنش به کیفیت
بد اینترنت صورت
گرفت

۳

به ۲۸ کشور صادرات داریم

گفت‌وگو با **محمود توتونچیان**، رئیس هیئت
مدیره گروه صنایع غذایی سحر

تصویر: علی بیات

۳

رمزارز ۲۰۲۵

رویداد رمزارز ۲۰۲۵
برگزار می‌شود
با بررسی بازار، اقتصاد و فناوری

۴

در رکاب نوآوری

بررسی اکوسیستم اقتصادی
پیرامون تور دو فرانس

رسمیو پس از شوک

گفت‌وگو با حسین ملک‌نژاد مدیرعامل رسمیو

سپر دفاعی بانک‌ها در برابر حملات سایبری

سعید شجاعی مدیر راهکارهای
اوراکل رمیس تشریح کرد

گفت‌وگو با آیدین عدالت درباره تهدیدات سایبری در نظام بانکی

انحصار برندهای خارجی، پاشنه آشیل امنیت سایبری

مخالفت با «اینترنت طبقاتی» نباید به ژست تبدیل شود

«اینترنت طبقاتی» یکی از آن بحث‌هایی است که خیلی زود جنجالی شد؛ بدون آنکه ابعاد فنی، سیاسی و اجتماعی‌اش به‌درستی روشن شود، تبدیل شد به ابزاری برای ابراز حضور و گرفتن ژست دفاع از مردم. بسیاری به این واژه متوسل شدند تا خود را مدافع حقوق عمومی نشان دهند؛ مخالفت با چیزی که حتی مدافع مشخصی ندارد. در این میان، راه‌حل‌ها برای عبور از بحران فیلترینگ به حاشیه رفتند.

برخی با رویکرد «یا همه یا هیچ‌کس» عملاً باب گفت‌وگو را بستند. نتیجه آنکه کمتر کسی جرئت می‌کند راه‌حلی واقع‌بینانه برای خروج از بن‌بست ارائه کند؛ نه به دلیل نداشتن راه، بلکه از ترس واکنش‌ها.

ابوالحسن فیروزآبادی، دبیر سابق شورای عالی فضای مجازی، در گفت‌وگویی صریح تلاش کرد ابعاد فنی و سیاست‌گذاری ماجرا را روشن‌تر کند.

به گفته او، اصطلاح «اینترنت طبقاتی» واژه‌سازی سیاسی است که بر سر طرحی قدیمی‌تر گذاشته شده؛ طرحی که از سال‌ها قبل در نهادهایی مثل کارگروه تعیین مصادیق مجرمانه در حال بررسی بوده است. او اما به روشنی می‌گوید که این طرح، در وضعیت فعلی، نه تنها راه‌حل نیست، بلکه

می‌تواند «تثبیت فیلترینگ شدید» تلقی شود. وقتی ساختار فیلترینگ گسترده و ناکارآمد است، باز کردن فضا فقط برای برخی گروه‌ها یعنی عادی‌سازی محدودیت برای بقیه. به عبارتی، اگر قرار است قفلی برای گروهی باز شود، این یعنی قفل ماندن برای دیگران رسمیت پیدا کند.

این تحلیل در تناقض با وعده‌های دولت چهاردهم هم هست. رئیس‌جمهور پزشکیان صراحتاً از رفع فیلترینگ برای همه مردم سخن گفته است، نه برای گروه‌های خاص. اگر طرح‌هایی دنبال شود که دسترسی آزاد را به امتیاز ویژه تبدیل کند، این تناقض پنهان نمی‌ماند.

دسترسی به اینترنت، به‌ویژه در جامعه امروز و اقتصاد دیجیتال، دیگر یک امتیاز نیست؛ زیرساختی است مانند آب و برق. طبقه‌بندی دسترسی، بدون اصلاح ریشه‌ای سیاست فیلترینگ، نه تنها بی‌فایده است بلکه ناعادلانه هم هست.

برخی از این فضا برای نمایش مخالفت کم‌هزینه استفاده می‌کنند؛ مخالفتی که راه به جایی نمی‌برد. آنچه باید دنبال شود، رفع اختلال، بهبود کیفیت دسترسی، و بازگشت پلتفرم‌هایی مانند یوتیوب، تلگرام، واتس‌اپ و اینستاگرام به زندگی روزمره مردم است. ژست‌های پوپولیستی جایگزین سیاست‌گذاری مسئولانه نمی‌شود. مسیر واقعی از گفت‌وگو، شفافیت و پذیرش واقعیت می‌گذرد.

رضا قربانی
مدیرعامل کارخانه نوآوری راه‌کار

@RezaGhorbani_MM

کارنگ

شماره ۱۶۸ | ۵ مرداد ۱۴۰۴ | سال پنجم | کارنگ؛ هفته‌نامه اقتصاد نوآوری ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مینا والی شورای سردبیری: رضا قربانی، مینا والی رسول قربانی، رضا جمیلی میثم سلیمانی، مینا حاجی سردبیر: رضا جمیلی دبیر تحریریه: مهسا نجاتی تحریریه: غزل یگانگی هانا حیدری، زهرا قربانی یاسمن رفوفیان	مدیرهنری: روح‌اله گیتی‌نژاد مدیرفنی: علیرضا کیوان صفحه‌آرا: علیرضا کیوان وب‌سایت: محمد قربانی شبکه‌های اجتماعی: علی موسوی اجرائی: قادر شهبازی چاپ: هنر اشکن مالی و اداری: حانیه صالحی فروش و مشتریان: ساناز محمدنژاد
--	---

نشانی: تهران، جنت‌آباد جنوبی، خیابان لاله غربی، خیابان حدیث، کوچه حدیث دوم، پلاک ۸

وب‌سایت: karangweekly.ir

از ارزش بیمه تا ارزش آزادی؛ در شکاف نسلی دنیای کار چه چیزی را باید یاد بگیریم و چه چیزی را فراموش کنیم؟

آیا نسل زد واقعاً بی‌تعهد است؟

بخشی از طراحی باشد.

البته همه چیز هم ایده‌آل نیست. نسل زد نقاط ضعفی هم دارد: گاهی از مواجهه با چالش‌های پایدار فرار می‌کند، گاهی به سرعت دل‌زده می‌شود، گاهی بیش از حد درگیر خودش می‌شود. اما پرسش مهم این است که آیا ما به‌عنوان مدیران، مؤسسان یا فعالان اقتصادی آماده‌ایم که این نسل را بفهمیم، نه فقط داوری کنیم؟

ما در اقتصادی زندگی می‌کنیم که بیش از هر زمان دیگری به نوآوری وابسته است. نوآوری در فناوری، مدل‌های کسب‌وکار، فرهنگ سازمانی و سبک مدیریت، نمی‌شود از آینده حرف زد اما با ابزارهای قدیمی ساختار را چسب زد. نمی‌شود انتظار خلاقیت داشت ولی ساختار سازمان را چنان سنگین کرد که خلاق‌ترین نیروها در آن احساس خفگی کنند.

مینا والی
مدیرمسئول

@mina_vali

نسل جدید در بسیاری از اصول بنیادینی که تا همین چند سال پیش، غیر قابل تغییر به نظر می‌رسیدند، بازنگری کرده است: از مفهوم «تعهد سازمانی» گرفته تا شیوه لباس پوشیدن در محل کار، از تحمل ساختارهای سلسله‌مراتبی تا ترجیح انعطاف‌پذیری به ثبات. این بازنگری، اتفاقی نیست؛ حاصل زیست متفاوت، تجربه متفاوت و فناوری متفاوت است.

برای این نسل، کار بیشتر شبیه به یک پروژه است تا یک مسیر. آن‌ها دوست دارند زود وارد شوند، سریع تجربه کسب کنند و اگر رشد یا معنا نباشد، زود هم خارج شوند. ثبات، برایشان ارزش نیست؛ اگر با رکود همراه باشد، حتی ضد ارزش است. همین ذهنیت باعث شده است که مفاهیمی مانند «کارمندی مادام‌العمر» یا «شرکت همیشگی» برایشان جذابیتی نداشته باشد.

از طرف دیگر، آن‌ها به شدت بر ارزش‌های فردی تأکید دارند: دوست دارند کاری را انجام دهند که با علایقشان هم‌راستا است. اگر کاری برایشان معنا نداشته باشد، سخت بتوانند خود را به انجام آن مجبور کنند. این همان جایی است که گاهی با نسل‌های قدیمی‌تر دچار سوءتفاهم می‌شوند. ما مدیران نسل‌های قبلی، که سال‌ها تلاش و صبر را لازمه موفقیت می‌دانیم، گاهی از این حجم از «بی‌حوصلگی» و «فرار از سختی» نسل جدید شگفت‌زده می‌شویم؛ اما مسئله این نیست که نسل جدید سختی نمی‌کشد؛ مسئله این است که برای نوع خاصی از سختی، حاضر به سرمایه‌گذاری است: سختی یاد گرفتن، ساختن، تجربه کردن، نه صرفاً تحمل کردن.

این نسل، زبان دیگری دارد. با زبان داده‌ها آشناتر است تا زبان مرجع. دوست دارد نقد کند، سؤال بپرسد، بازخورد بگیرد. دنبال فضای مشارکتی است، نه سلسله‌مراتبی. این نسل، اگر با او مانند یک چرخ‌دنده برخورد کنید، از ماشین خارج می‌شود. او می‌خواهد

روزنامه

نظرها و خبرها

VIEWS
AND
NEWS

شماره ۱۶۸
۵ مرداد ۱۴۰۴
سال پنجم

راهکار برگزار می کند

بهزارز 2025

بهزودی...

رویداد «رمزارز ۲۰۲۵» برگزار

می شود

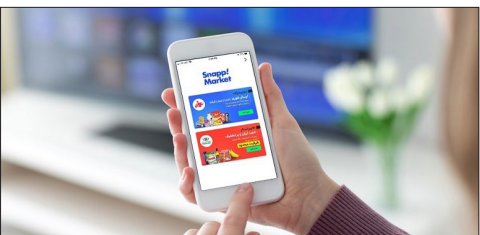
رویداد «رمزارز ۲۰۲۵» در ادامه برنامه ها و فعالیت های کارخانه نوآوری راهکار و با هدف توسعه اکوسیستم برگزار می شود.

انتصاب مدیرعامل موسسه

آموزشی عالی ارزنگ

مارال میرزایی با حکم هیئت مدیره، به عنوان مدیرعامل موسسه آموزشی عالی ارزنگ منصوب شد.

جهش ۴۱۷ درصدی تقاضای

کنسرو در دوران جنگ

براساس گزارش اسنپ مارکت در جنگ ۱۲ روزه، تقاضای کنسرو و کالاهای اساسی به شدت افزایش یافت، میانگین سبد خرید دو برابر شد، اما فروش محصولات غیرضروری کاهش چشمگیری داشت.

بسته حمایتی صنایع تمديد

می شود

محمد اتابک، وزیر صنعت، معدن و تجارت گفت: «بسته حمایتی صنایع در زمان جنگ با توجه به اینکه با تأخیر ابلاغ شد زمان اجرای آن تمديد می شود.»

اختلالات دستگاه های پوز بانکی و نگرانی از فلج شدن تراکنش های خرد

قطعی شبکه 2G

چالش جدی برای

شبکه پرداخت

و فاقد پشتیبانی 4G هستند.

سازمان نظام صنفی رایانه ای در نامه ای به وزیر ارتباطات هشدار داد که قطع ناگهانی ۲G می تواند سیستم پرداخت را فلج کند و جایگزینی دستگاه ها با نمونه های 4G حداقل دو سال زمان و ۱۲ هزار میلیارد تومان هزینه نیاز دارد. این شبکه همچنین برای دستگاه های نظارتی، کنتورهای هوشمند و سیستم های پزشکی در مناطق محروم حیاتی است. در مناطق کم برخوردار، نبود جایگزین هایی مانند درگاه های پرداخت یا کارت به کارت، مردم را به استفاده از پول نقد محدود می کند. این

وضعیت می تواند اقتصاد را مختل کرده و به پدافند غیرعامل آسیب بزند. امیری کیا دو راه حل پیشنهاد کرد: ایمن سازی شبکه 2G یا نوسازی دستگاه ها با حمایت مالی. با این حال، شرکت های PSP و شاپرک اطلاعات شفافی ارائه نکرده اند. پیشگاه زاده از نصر تهران نیز گفت که وزارت ارتباطات موقتاً شبکه 2G را برای ۷ تا ۸ روز فعال کرده، اما زمان و بودجه لازم برای جایگزینی دستگاه ها فراهم نیست. ادامه این روند می تواند درآمد PSP ها و شاپرک را به شدت کاهش دهد و کسب و کارهای خرد را با بحران مواجه کند.

افزایش قیمت ها و هدررفت منابع مالی با سیاست های محدودکننده

ممنوعیت واردات مودم

محمدرضا فرجی تهرانی، رئیس اتحادیه فناوران رایانه تهران، از ممنوعیت واردات مودم انتقاد کرد و آن را عامل افزایش قیمت ها، زیان مصرف کنندگان و هدررفت منابع مالی کشور دانست. او اظهار داشت تقاضای مودم به دلیل اختلال اینترنت موبایل و نیاز به VPN برای گیمرها افزایش یافته است. با وجود ممنوعیت، برخی شرکت ها قطعات

اسمبل نشده مودم را از چین با ۲۰ درصد قیمت بالاتر وارد می کنند که پس از اسمبل در ایران، هزینه نهایی تا ۵۰ درصد افزایش می یابد.

تنها برندهای درجه دو و سه قطعات ارائه می دهند و مودم های باکیفیت به صورت قاچاق وارد می شوند. فرجی تهرانی با اشاره به تجربه مشابه

وزیر ارتباطات از آلودگی شبکه و چالش های کیفیت اینترنت گفت

فیلتر شکن ها ۳۰ درصد درخواست های مردم را مختل کرد

ستار هاشمی، وزیر ارتباطات، در ۳۱ تیرماه در مجلس شورای اسلامی گزارشی از عملکرد وزارتخانه در جنگ ۱۲ روزه ارائه کرد. او هدف اصلی را حفظ پایداری ارتباطات، خدمت رسانی به مردم و کسب و کارهای دیجیتال عنوان کرد و گفت: «کارگروه ویژه ای برای پایش وضعیت ارتباطات تشکیل شد تا خدمات عمومی مانند توزیع سوخت و بهداشت در بحران حفظ شود.»

هاشمی با اشاره به شبکه ملی اطلاعات، بر ضرورت ارتباط با جهان همراه با حفظ استقلال و امنیت تأکید کرد. او افزود: «استفاده از فیلتر شکن های رایگان شبکه کشور را آلوده کرده و ۳۰

درصد درخواست های مردم به دلیل این آلودگی ها اجابت نمی شود. کاهش کیفیت شبکه نیز به دلیل کمبود سرمایه گذاری است.» وزیر ارتباطات با انتقاد از نگاه صرفاً فنی به موضوع فیلترینگ، بر اهمیت تولید محتوا تأکید کرد و گفت: «مقام معظم رهبری بارها بر تمرکز بر محتوا تأکید کرده اند. نمی توان با فناوری مقابله کرد، بلکه باید از ظرفیت های آن بهره برد.» او از توجه به بخش خصوصی برای پیشبرد شبکه ملی اطلاعات خبر داد و گفت: «پیشرفت های کنونی نتیجه اعتماد به بخش خصوصی است.»

هاشمی هشدار داد که محدودیت های اینترنتی می تواند زیست بوم دیجیتال ۱۰ میلیون نفری

کشور را تهدید کند و مهاجرت نخبگان را به مسئله ای امنیتی تبدیل نماید. او همچنین از اتصال ۱۲۰۰ روستا به اینترنت پرسرعت در دولت چهاردهم خبر داد و افزود: «برای پوشش ۱۰ هزار روستای بالای ۲۰ خانوار، حداقل ۴۰ همت بودجه نیاز است.» وزیر ارتباطات در پایان بر کنترل دقیق پروژه های شبکه ملی اطلاعات و استفاده از درس آموخته های جنگ برای تبدیل تهدیدها به فرصت تأکید کرد.

شماره ۱۶۸
۵۴۰۴۰۴
سال پنجم

بدافزار اندرویدی اطلاعات
کاربران ایرانی را تهدید
می‌کند

جاسوس افزار استارلینک کاربران ایرانی را هدف قرار داد

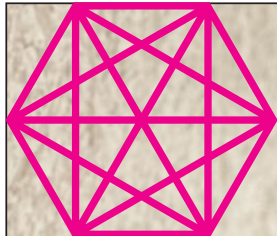
در یک کمپین فیشینگ خطرناک، هکرها با جعل هویت استارلینک، جاسوس افزاری پیشرفته به نام «DCHSpy» را منتشر کرده‌اند که توسط شرکت امنیت سایبری Lookout کشف شده است. این بدافزار از تمایل کاربران ایرانی برای دسترسی به اینترنت بدون فیلتر سوءاستفاده می‌کند. با افزایش محدودیت‌های اینترنتی در ایران، تقاضا برای ابزارهای دور زدن فیلترینگ، مانند VPN ها و سرویس‌های اینترنت ماهواره‌ای، به شدت بالا رفته است. استارلینک، محصول شرکت اسپیس ایکس، به دلیل ارائه اینترنت از طریق تجهیزات قاچاق، به نامی آشنا برای کاربران ایرانی تبدیل شده است.

هکرها با بهره‌گیری از این شهرت، اپلیکیشن‌های جعلی‌ای طراحی کرده‌اند که خود را به عنوان VPN یا اپلیکیشن رسمی استارلینک معرفی می‌کنند. این اپلیکیشن‌ها اغلب از طریق پلتفرم‌هایی مانند تلگرام توزیع شده و با نام‌هایی مانند «Earth VPN»، «Hide VPN» یا «Comodo VPN» عرضه می‌شوند. جاسوس افزار DCHSpy پس از نصب، کنترل گسترده‌ای بر دستگاه قربانی به دست می‌آورد. این بدافزار قادر است اطلاعات شخصی مانند لیست تماس‌ها، پیامک‌ها، داده‌های مکانی و حتی اطلاعات واتس‌آپ را سرقت کند.

این تهدید که از نام استارلینک به عنوان طعمه‌ای هوشمندانه استفاده می‌کند، کاربرانی را هدف قرار داده که در شرایط محدودیت اینترنت به دنبال دسترسی آزاد به اطلاعات هستند. کارشناسان امنیتی به کاربران ایرانی هشدار می‌دهند که از نصب اپلیکیشن‌های مشکوک از منابع نامعتبر، به‌ویژه آنهایی که وعده اینترنت رایگان یا بدون فیلتر می‌دهند، خودداری کنند. بررسی دقیق منابع دانلود و اجتناب از اپلیکیشن‌های ناشناخته، گامی ضروری برای حفاظت از امنیت داده‌های شخصی است.

شماره ۱۶۸
مهرماه ۱۴۰۴
سال پنجم

انحصار برندهای خارجی پاشنه آشیل امنیت سایبری زیرساخت دیجیتال ایران

گفت‌وگو با آیدین عدالت درباره تهدیدات
سایبری در نظام بانکی

آیدین عدالت، مدیرعامل شرکت رهنمون فناوری اطلاعات و عضو هیئت مدیره سندیکای صنعت مخابرات ایران، حملات سایبری به زیرساخت سخت‌افزاری بانک‌ها را مورد بررسی قرار داد و به تهدیدات فیزیکی نوین در حوزه امنیت سایبری نظام بانکی ایران پرداخت.

امنیت سایبری در نظام بانکی ایران چه
اهمیتی دارد و چه تغییری در نوع تهدیدات آن
مشاهده شده است؟

امنیت سایبری همواره یکی از دغدغه‌های اصلی نظام بانکی بوده است. در گذشته تمرکز اصلی بر دفاع در برابر حملات نرم‌افزاری مانند بدافزارها، باج‌افزارها و حملات فیشینگ بود. اما تحولات اخیر نشان می‌دهد که حملات سایبری از لایه نرم‌افزاری فراتر رفته و به زیرساخت‌های سخت‌افزاری و فیزیکی وارد شده‌اند. این روند ضرورت بازنگری در رویکردهای امنیتی بانک‌ها و نهادهای تنظیم‌گر را دوچندان کرده است.

حملات سایبری اخیر به بانک‌های
ایرانی چگونه انجام شده و چه ویژگی‌هایی
داشته‌اند؟

طی ۱۲ روز جنگ اخیر، دو بانک بزرگ کشور هدف حملات سایبری متمرکز بر زیرساخت‌های سخت‌افزاری قرار گرفتند. بانک پاسارگاد اعلام کرد که این حملات از طریق نرم‌افزار یا نفوذ به دیتابیس‌ها انجام نشده، بلکه روی سخت‌افزارهای ذخیره‌سازی و پردازشی متمرکز بوده است. اطلاعات ذخیره‌شده به‌طور کامل پاک یا تخریب شده‌اند، شامل سخت‌افزار اصلی، بک‌آپ‌های آنلاین و حتی بک‌آپ‌های آفلاین در سایت‌های دیگر.

جزئیات فنی این حملات چگونه بوده
و چرا بازایی اطلاعات ممکن نشده است؟

ظاهراً یکی از تجهیزات ذخیره‌سازی احتمالاً همراه با بخشی از سخت‌افزارهای پردازشی به‌طور مستقل اقدام به حذف کامل اطلاعات کرده است. این حذف به‌صورت «واپ» انجام شده، یعنی داده‌ها با اطلاعات بی‌ارزش جایگزین شده‌اند و امکان بازایی وجود ندارد.

سعید شجاعی درباره علل آسیب پذیری زیرساخت های بانکی و راهکارهای مقاوم سازی صحبت کرد

سپر دفاعی بانک ها در برابر حملات سایبری

۲۰۲۴، که میانگین خسارت یک نقص امنیتی را ۵۱ میلیون دلار برآورد کرده، تأکید کرد که داده ها ارزشمندترین دارایی سازمان ها هستند. او پیشنهاد کرد که سازمان ها ۱۰ تا ۱۵ درصد از ارزش داده ها و سرویس های خود را صرف راهکارهایی مانند فایروال های خاص دیتابیس، لایه های پشتیبان گیری و زیرساخت های مقاوم کنند.

نمونه های جهانی

شجاعی به حمله باج افزاری «نات پیتا» در سال ۲۰۱۷ اشاره کرد که ۳۰۰ میلیون دلار خسارت به یک شرکت وارد کرد، و همچنین خسارت ۴ میلیارد دلاری شرکت Equifax به دلیل ضعف زیرساختی. در مقابل، بانک هایی که از راهکارهای اوراکل مانند Zero Data Loss یا Oracle Exadata استفاده کرده اند، توانسته اند حملات را دفع یا سریع تر بازیابی کنند.

پیشنهادهای عملی

شجاعی محصولاتی مانند Oracle ZDLRA و Exadata، Oracle PCA را برای تقویت زیرساخت ها پیشنهاد کرد. این محصولات به ترتیب برای پردازش و ریکاوری پایگاه های داده، جایگزینی نرم افزارهای غیررسمی و پشتیبان گیری مقاوم طراحی شده اند. او تأکید کرد که این راهکارها، اگرچه همه مشکلات را حل نمی کنند، در کاهش وابستگی و افزایش مقاومت زیرساخت ها مؤثرند.

شجاعی سرمایه گذاری در زیرساخت های دیجیتال با رویکرد مقاوم سازی جامع را ضروری دانست و هشدار داد که بی توجهی به این موضوع، هزینه های سنگین تری در آینده به سازمان ها تحمیل خواهد کرد. طراحی صحیح زیرساخت ها و استفاده از

راهکارهای استاندارد،

کلید مقابله با

تهدیدات سایبری

است.

حملات سایبری اخیر به دو بانک بزرگ کشور، ضرورت توجه به امنیت زیرساختی را برجسته کرده است. سعید شجاعی، مدیر راهکارهای اوراکل رمیس به بررسی دلایل آسیب پذیری زیرساخت های بانکی و ارائه راهکارهایی برای تقویت آن ها پرداخت.

اهمیت امنیت زیرساخت

شجاعی تأکید کرد که امنیت سایبری در لایه زیرساخت، بخش حیاتی امنیت اطلاعات بانک ها است. ضعف زیرساختی در حملات اخیر، خسارات مالی و اعتباری سنگینی به صنعت بانکداری و کشور وارد کرده است. او معتقد است که بهره گیری از راهکارهای به روز و استاندارد مدیریت زیرساخت، در شرایط کنونی اهمیت مضاعفی دارد. شجاعی با اشاره به جمله ای تأمل برانگیز گفت: «مسئله این نیست که چه راهکاری پیش بینی کرده ایم، بلکه کی نوبتمان می شود تا اقداماتمان ارزیابی شود.»

مشکلات زیرساختی

استفاده از نرم افزارها و سخت افزارهای بدون لایسنس یا کرک شده، مانع بهره مندی سازمان ها از به روزرسانی های امنیتی می شود و آن ها را در برابر حملات ساده آسیب پذیر می کند. گزارش Cybersecurity Ventures در سال ۲۰۲۴ نشان می دهد که ۷۵ درصد نفوذهای امنیتی به دلیل استفاده از زیرساخت های قدیمی یا غیررسمی است. شجاعی همچنین وابستگی بیش از حد به یک برند خاص را مشکل ساز دانست و طراحی زیرساخت های چندبرندی (مولتی وندور) را برای افزایش تاب آوری پیشنهاد کرد. استفاده از لایسنس های غیررسمی در مجازی سازی و نبود به روزرسانی های زیرساختی نیز از عوامل مؤثر در حوادث اخیر بوده اند.

انتخاب صحیح تجهیزات

شجاعی در رویداد «زیرساخت دیجیتال» به تفاوت سخت افزارهای خاص منظوره و عام منظوره اشاره کرد و گفت که استفاده درست از تجهیزات خاص منظوره، به ویژه در پایگاه های داده اوراکل، می تواند در شرایط بحرانی عملکرد بهتری ارائه دهد. او معتقد است که اگر در حملات اخیر از این تجهیزات استفاده شده بود، امکان مقابله یا بازیابی سریع تر وجود داشت.

ارزش گذاری داده ها و سرمایه گذاری در امنیت

شجاعی با استناد به گزارش IBM در سال

می کند، در ایران تمرکز بر یک یا دو برند خاص کل زیرساخت را آسیب پذیر کرده است.

برای کاهش این آسیب پذیری ها چه راهکارهایی در سطح بین المللی وجود دارد؟

کشورهای مختلف سیاست «چند تأمین کننده» را اتخاذ کرده اند که در آن سرورها و تجهیزات از برندهای متنوع مانند HP، Dell، Asus و از کشورهای مختلف مانند آلمان، ژاپن، تایوان یا چین تأمین می شوند. این تنوع ریسک اختلال کامل شبکه را کاهش می دهد.

چالش های تأمین تجهیزات در ایران چیست؟

مشکلات تأمین تجهیزات در ایران دو منشأ دارد: تحریم های بین المللی و چالش های داخلی مانند تخصیص ارز، ثبت سفارش، گمرک و مجوزهای وزارت صمت. این شرایط فرآیند تأمین را بیش از ۶ ماه طولانی کرده و بازار را به سمت قاچاق سوق داده است. تجهیزات قاچاق معمولاً فاقد بررسی های امنیتی اولیه بوده و اغلب دست دوم یا بازسازی شده هستند.

مشکلات مناقصات دولتی در تأمین تجهیزات چیست؟

برخلاف قانون مناقصات که ذکر برند و مدل خاص را ممنوع کرده، در بسیاری از مناقصات نام برند و مدل دقیق قید می شود، مانند سرورهای HP با مدل مشخص. این شفافیت بیش از حد مسیر حملات هدفمند را هموار می کند، زیرا مسیر تأمین و مقصد نهایی تجهیزات به وضوح مشخص است.

بومی سازی چگونه می تواند به کاهش تهدیدات سایبری کمک کند؟

بومی سازی به معنای تولید کامل داخل کشور نیست، بلکه هدف آن افزایش شفافیت و کاهش وابستگی است. مونتاژ بخشی از تجهیزات وارداتی در داخل کشور امکان نظارت و کنترل بر قطعات و بردها را افزایش می دهد. شرکت های داخلی می توانند قطعات را شناسایی و اعتبارسنجی کنند و به تدریج برخی قطعات را خود تولید کنند.

وضعیت کنونی شرکت های ایرانی در حوزه تولید تجهیزات زیرساختی چگونه است؟

برخی شرکت های ایرانی در حوزه تولید بردهای تجهیزات زیرساختی فعال اند و به طراحی آن ها دسترسی دارند. حتی اگر قطعاتی مانند مادربرد یا پردازنده وارداتی باشند، امکان تست امنیتی و بررسی سلامت این قطعات در آزمایشگاه های داخلی فراهم است. این روند با همکاری سازمان پدافند غیرعامل در حال اجراست و می تواند زنجیره تأمین امن تری ایجاد کند.

چرا توجه به امنیت سخت افزاری در ایران حیاتی است؟

در شرایطی که ایران طی چهار دهه گذشته در وضعیت تخاصم مستمر بوده، غفلت از امنیت سخت افزاری می تواند پرهزینه باشد. تجربه های ناموفق در بومی سازی حوزه هایی مانند خودروسازی، بدبینی عمومی ایجاد کرده، اما حمایت از شرکت های داخلی در مونتاژ و تولید تجهیزات زیرساختی گام نخست برای مقابله با حملات سخت افزاری است که می توانند هزینه های سنگینی به کشور تحمیل کنند.

ابعاد حمله بسیار گسترده بوده و شامل سخت افزار اصلی، تجهیزات بکاپ و حتی بکاپ های آفلاین در محل های دیگر می شود.

چرا زیرساخت های سخت افزاری کشور در برابر چنین حملاتی آسیب پذیر هستند؟

هشدار درباره وضعیت شکننده سخت افزاری کشور سال ها است که از سوی کارشناسان و فعالان صنفی داده می شود، اما جدی گرفته نشده است. برخلاف نرم افزارها که امکان دسترسی به کد منبع و استفاده از نرم افزارهای متن باز شفافیت بیشتری فراهم می کند، تجهیزات سخت افزاری وارداتی مانند «جعبه های سیاه» هستند. کاربر هیچ اطلاعاتی از محتوای داخلی، الگوریتم ها یا پروتکل های آن ها ندارد، که این موضوع بستر را برای حملات «زیرو-دی» که از بدو تولید در سخت افزار نهفته اند فراهم می کند.

آیا نمونه های مشابه این نوع حملات در سایر کشورها دیده شده است؟

بله، تجربه حمله به تجهیزات لبنانی نشان داد که برخی تجهیزات از زمان تولید حاوی قطعات یا بردهای اضافی بودند که در زمان لازم فعال می شدند. این نوع تهدیدات معمولاً از چشم شبکه های لجستیکی و بازرگانی پنهان می مانند. همچنین، بر اساس شواهد منتشر شده توسط ادوارد اسنودن، سازمان هایی مانند افبی آی آمریکا پیش از ارسال تجهیزات به کشورهایی مانند ایران، تغییراتی روی تجهیزات برندهایی مثل سیسکو اعمال می کنند، از جمله افزودن سخت افزار، دستکاری نرم افزار یا نصب چیپ های اضافی.

چه اقداماتی برای شناسایی این نوع تهدیدات در تجهیزات سخت افزاری پیشنهاد می شود؟

برخی کشورها آزمایشگاه های امنیتی ایجاد کرده اند که در آن ها تجهیزات مشکوک تحت اسکن اشعه ایکس قرار می گیرند یا در شرایط شبیه سازی شده برای چند هفته رصد می شوند تا ارسال یا دریافت مشکوک داده شناسایی شود. با این حال، برخی حملات پیچیده تر هستند و ممکن است سال ها پیش برای فعال سازی در تاریخی خاص برنامه ریزی شده باشند، که شناسایی آن ها را دشوار می کند.

حملات سایبری اخیر چگونه فعال شده اند و چه تفاوتی با حملات نرم افزاری دارند؟

برخلاف تصور رایج در بسیاری از موارد حمله از درون سخت افزار فعال می شود، نه از طریق نفوذ هکر از بیرون. گاه نفوذگر تنها برای به تعویق انداختن یا معلق کردن حمله به سخت افزار متصل می شود. اگر این اتصال برقرار نشود سخت افزار در تاریخ تعیین شده به طور خودکار حمله را فعال می کند. به نظر می رسد حملات اخیر به دو بانک ایرانی از این نوع بوده اند.

چرا زیرساخت های ایران به برندهای خاصی وابسته است و این وابستگی چه خطراتی دارد؟

بیش از ۹۳ درصد سرورهای مورد استفاده در ایران از برند آمریکایی HP، تجهیزات ذخیره سازی از Dell و EMC و زیرساخت شبکه از سیسکو هستند که همگی برندهای آمریکایی با شائبه نفوذ امنیتی اسرائیلی اند. در حالی که در آمریکا سهم بازار HP تنها ۱۷ درصد است و تنوع برندها از آسیب کامل شبکه جلوگیری

شماره ۱۶۸
دوره ۵
سال پنجم

روایت حمیدرضا آموزگار
از عملیات نفوس گیر
بازگردانی خدمات بانکی

احیای بانک‌های سپه و پاسارگاد پس از حمله سایبری

در ۲۷ خرداد ۱۴۰۴، در بجه‌وحه تنش‌های نظامی ایران و اسرائیل، بانک‌های سپه و پاسارگاد هدف حمله سایبری گسترده‌ای قرار گرفتند که کل زیرساخت‌های اطلاعاتی آن‌ها را فلج کرد. تمام سرورها، داده‌ها و سایت‌های اصلی و پشتیبان از دسترس خارج شدند و عملاً اثری از این دو بانک باقی نماند. حمیدرضا آموزگار، معاون توسعه محصول داتین، این وضعیت را به «خلأ کامل» تشبیه می‌کند، جایی که حتی سیستم‌عامل‌ها نیز نابود شده بودند.

تیم داتین با اولویت «چه باید کرد»، عملیات احیا را آغاز کرد. در بانک سپه با تکیه بر بکاپ‌های سرد چند روز عقب‌تر، فرایند بازگردانی شروع شد. هم‌زمان، در بانک پاسارگاد که از قبل راهکار «سامسونت» را مستقر کرده بود، بازیابی سریع‌تر پیش رفت. سامسونت، محصولی طراحی شده برای ارائه خدمات پایه بانکی در شرایط بحرانی، نقش کلیدی ایفا کرد. این سیستم، مانند «بانکی در یک کیف»، امکان راه‌اندازی سریع تراکنش‌های کارتی و خدمات ضروری را فراهم کرد.

مراحل بازگردانی شامل نصب سیستم‌عامل و دیتابیس، بازیابی داده‌های بکاپ، داده‌سازی از لاگ‌ها، دریافت اطلاعات از بانک مرکزی و اتصال به شبکه‌های پرداخت بود. در بانک پاسارگاد، خدمات کارت از بامداد ۲۹ خرداد فعال شد، در حالی که بانک سپه با پیچیدگی‌های بیشتر از عصر همان روز با استقرار سامسونت احیا شد. تا ۶۰ یا ۷۰ تیر، سامسونت در بانک سپه بیش از ۶۰ میلیون تراکنش را پردازش کرد.

تفاوت کلیدی این بود که پاسارگاد به دلیل آمادگی سامسونت سریع‌تر احیا شد، اما سپه نیاز به بازسازی زیرساخت از صفر داشت. این عملیات ۱۱ روزه تحت شدیدترین تهدیدات امنیتی، نشان‌دهنده توانمندی داتین در مدیریت بحران بود. آموزگار تأکید می‌کند که نبود داده‌ها چالش اصلی بود، اما با تلاش تیم‌های چندگانه، شریان‌های حیاتی بانک‌ها دوباره فعال شدند.

شماره ۱۶۸
۵ خرداد ۱۴۰۴
سال پنجم

رسمیو

پس از شوک

گفت‌وگو با حسین ملک‌نژاد مدیرعامل رسمیو درباره ترکش‌هایی که از جنگ ۱۲ روزه به کسب‌وکار آن‌ها خورد

در پی توقف فعالیت پلتفرم داده‌محور رسمیو در نهم تیرماه و انتشار اخباری درباره بازداشت برخی اعضای تیم آن، گمانه‌زنی‌هایی درباره دلایل این تصمیم و نوع عملکرد این مجموعه شکل گرفت. رسمیو کسب‌وکاری آنلاین است که اطلاعات شرکت‌ها و افراد حقیقی و حقوقی مرتبط با آن‌ها را به شکل دسته‌بندی شده و مشخص ارائه می‌دهد. خدماتی که موجب شد در حین و بعد از جنگ ۱۲ روزه آن‌ها متهم شوند به اینکه اطلاعات حساس برخی شرکت‌ها و افراد خاص را در دسترس همگان از جمله دشمنان قرار داده‌اند. حالا و با بازگشت تدریجی خدمات رسمیو، حسین ملک‌نژاد، مدیرعامل این پلتفرم، با بازگو کردن ماجرا، از چندوچون اتهاماتی که علیه کسب‌وکار آن‌ها مطرح شد، پاسخ‌گویی به نهادهای نظارتی و مسیر آینده این کسب‌وکار سخن گفته است.

◀◀ دلیل توقف فعالیت رسمیو چه بود؟
در روزهای پس از جنگ تحمیلی ۱۲ روزه، این تصور به وجود آمد که بخشی از اطلاعات مربوط به جریان

نفوذ در حوادث جنگ ۱۲ روزه از طریق داده‌های رسمیو به دست آمده است. این تصور زمانی تقویت شد که یکی از کارشناسان فضای مجازی در ویدئویی که در

شبکه‌های اجتماعی منتشر شد به طور غیرمستقیم اشاره‌هایی به رسمیو داشت که می‌توانست چنین برداشتی را ایجاد کند. اما پس از آنکه سرورهای رسمیو

اینشورتک‌ها در مسیر چالش با بیمه مرکزی با یکدیگر اتفاق نظر ندارند!

اعتراض آیتول به کجروی صنفی رقبا

حمایت از رقابت سالم و نوآوری به برخی رفتارهای اینشورتک‌ها انتقاد کرد. آیتول از سوءاستفاده برخی شرکت‌ها از عناوین صنفی بدون هماهنگی با همه اعضای صنعت گلایه کرد و هشدار داد که تصمیم‌گیری‌های گروهی محدود، می‌تواند به سیاست‌گذاری‌های نادرست منجر شود. این شرکت همچنین به مدل‌های تجاری مبتنی بر تخفیف‌های غیرمتعارف و رسوب‌گذاری مالی غیرشفاف اشاره کرد که به گفته آن‌ها تعادل بازار را برهم زده و کیفیت خدمات را کاهش می‌دهد.

آیتول خواستار بازنگری در سازوکارهای نهادهای زیرساختی مانند سنجاب و شاپرک شد و نسبت به «خصوصی‌سازی ناقص» یا تحمیل هزینه‌های غیرضروری به ذی‌نفعان هشدار داد. این شرکت تأکید کرد که چنین اقداماتی با اهداف توسعه پایدار صنعت بیمه در تضاد است و خواستار تصمیم‌گیری‌های مشارکت‌محور و منطبق بر منافع عمومی شد.

این اختلاف‌نظرها نشان‌دهنده شکاف عمیق بین دیدگاه‌های بیمه مرکزی و فعالان اینشورتک است. از یک سو، سه شرکت اینشورتک معتقدند که سیاست‌های بیمه مرکزی مانع رشد نوآوری و رقابت است و با ساختار سنتی صنعت هم‌راستا شده است. از سوی دیگر، آیتول با تأکید بر تنظیم‌گری هوشمندانه، برخی رفتارهای اینشورتک‌ها را غیرشفاف و مخل بازار می‌داند. این تقابل دیدگاه‌ها، مسیر توسعه صنعت بیمه دیجیتال در ایران را پیچیده کرده است. نبود هماهنگی صنفی، به‌ویژه در استفاده از سربرگ انجمن فین‌تک بدون امضای رسمی به ابهامات افزوده است. همچنین، مکاتبه اینشورتک‌ها با نهادهای غیرمرتبط و عدم ارتباط مستقیم با بیمه مرکزی، نشان‌دهنده چالش‌های ارتباطی در این حوزه است.

برای حل این چالش‌ها، نیاز به گفت‌وگوی شفاف و مشارکت همه ذی‌نفعان، از جمله بیمه مرکزی، شرکت‌های اینشورتک و نهادهای صنفی احساس می‌شود. تنظیم‌گری هوشمندانه که هم نوآوری را تقویت کند و هم از انحصار و اختلال در بازار جلوگیری کند، می‌تواند به توسعه پایدار این صنعت کمک کند. در غیر این صورت، ادامه این تنش‌ها ممکن است به کاهش اعتماد سرمایه‌گذاران، تضعیف رقابت و محدود شدن پتانسیل‌های اقتصاد دیجیتال در حوزه بیمه منجر شود.

صنعت اینشورتک در ایران با تنش‌های جدی در برابر سیاست‌های بیمه مرکزی، نهاد ناظر این حوزه، مواجه شده است. در روزهای اخیر، مدیران عامل سه شرکت اینشورتک، شامل «ازکی» (حامد ولی‌پوری)، «بیمه‌دات‌کام» (محمد طباطبایی) و «بیمه‌بازار» (محمد کلانتری)، با ارسال دو نامه به وزرای ارتباطات و اقتصاد نگرانی خود را از تصمیمات محدودکننده بیمه مرکزی ابراز کردند. آن‌ها معتقدند این سیاست‌ها به نفع ساختار سنتی صنعت بیمه است و نوآوری، رقابت و کیفیت خدمات را به خطر می‌اندازد. این نامه‌ها، که یکی بدون سربرگ و دیگری با سربرگ انجمن فین‌تک (اما بدون امضای رئیس یا دبیر انجمن) منتشر شده، نشان‌دهنده فقدان اجماع صنفی و احتمال اقدام مستقل این سه شرکت است. این مدیران خواستار بازنگری در سیاست‌های بیمه مرکزی و برگزاری نشست مشترک با حضور فعالان صنعت دیجیتال و نمایندگان وزارت اقتصاد شدند تا اصول اقتصاد آزاد و رقابتی تقویت شود.

در نامه به ستار هاشمی (وزیر ارتباطات)، این سه شرکت تأکید کردند که تصمیمات بیمه مرکزی در مدل همکاری اینشورتک‌ها با شرکت‌های بیمه بدون توجه به ماهیت نوآورانه پلتفرم‌ها، فعالیت آن‌ها را با چالش‌های جدی در مدل تجاری و حتی تهدید بقا مواجه کرده است. آن‌ها هشدار دادند که ادامه این روند می‌تواند به کاهش کیفیت خدمات، گسترش انحصار و بی‌اعتمادی سرمایه‌گذاران به زیست‌بوم کسب‌وکارهای نوآور منجر شود. در نامه به سیدعلی مدنی‌زاده (وزیر اقتصاد) نیز این مدیران با اشاره به تجارب جهانی بر لزوم تنظیم‌گری هوشمندانه برای رشد فناوری‌های مالی تأکید کردند. آن‌ها استدلال کردند که در نظام‌های اقتصادی پیشرفته، نهادهای ناظر با سیاست‌گذاری مناسب، زمینه را برای رقابت و نوآوری فراهم می‌کنند.

نکته قابل توجه، ارسال این نامه‌ها به وزارتخانه‌هایی است که ارتباط مستقیمی با رگولاتوری بیمه ندارند و عدم ارسال رونوشت به بیمه مرکزی که نشان‌دهنده رویکرد غیرمستقیم این شرکت‌ها در مواجهه با نهاد ناظر است.

در مقابل، شرکت آیتول در نامه‌ای جداگانه به پرویز خوش‌کلام خسروشاهی، رئیس کل بیمه مرکزی، ضمن

قانون بوده. به زبان ساده‌تر بگوییم، تا زمانی که داده‌های باز وجود داشته باشد، فعالیت رسمیو منع قانونی ندارد. اگر منبعی داده‌های خود را محدود یا برای انتشار آن دیتا لایسنس تعریف کند، قطعاً رسمیو این داده‌ها را منتشر نمی‌کند.

وضعیت فعلی خدمات رسمیو چگونه است؟

فعلاً یک نسخه پشتیبان از رسمیو را با خدمات محدودتر در اختیار کاربران قرار داده‌ایم تا بخشی از دغدغه و نیاز مشتریان را پاسخ دهیم. در حال حاضر سرورها در اختیار ضابط قضایی است. با پیگیری‌ها و تعاملی که با نهادهای ذی‌ربط داریم، امیدواریم بتوانیم به زودی سرورها را به رسمیو برگردانیم و کارمان را شروع کنیم. اگر سرورها به شرکت بازگردد می‌توانیم بگوییم فعالیت رسمیو با قدرت به روال سابق باز می‌گردد و محدودیتی در ارائه خدمات به مشتریان عزیز نخواهیم داشت و مسیر توسعه سابق خودمان را پیش خواهیم گرفت.

برنامه رسمیو برای مشتریان و وضعیت اشتراک‌هایشان چیست؟

همه تلاشمان را می‌کنیم تا در زودترین زمان سرورها به شرکت بازگردد. برای بازگشت کامل خدمات نمی‌توانیم زمان دقیق مشخص کنیم، ولی امیدواریم اگر در هفته آینده، سرورها به شرکت بازگردد، طی ۴۸ تا ۷۲ ساعت بعد از آن، همه خدمات رسمیو مجدداً سر گرفته شود. درباره نحوه دسترسی، ثبت‌نام و اشتراک هم تاکنون تصمیمی گرفته نشده. همان‌گونه که در اطلاعیه شماره یک رسمیو اعلام کردیم با بازگشت سرورها، اشتراک مشتریانی که در این مدت دسترسی نداشتند نیز تمدید خواهد شد. لذا مشتریان عزیزمان نگران نباشند. ما خود را متعهد به حسن فعالیت و رضایت مشتری می‌دانیم و مطمئناً بیش از مدت زمان خاموشی‌مان به اشتراک‌ها اضافه خواهیم کرد.

چگونه قانون‌مداری را در فعالیت رسمیو تضمین می‌کنید؟

فعالیت در ایران و اقتصاد دیجیتال، چالش‌های خودش را دارد. نکته مهم شاید پایبندی به قانون باشد که هیچ فعالیتی خارج از آن انجام نشود. به نظر ما اگر همین مورد رعایت شود، هیچ‌گاه کسب‌وکاری متضرر نخواهد شد. ما چون مطمئن هستیم که رسمیو کار خلاف قانونی انجام نداده و در همه این ۷ سال خود را همراه با چارچوب قانون پیش برده، به بازگشت رسمیو و آینده آن نیز امیدواریم و از کار خودمان در برابر شائبه‌هایی که پیش آمده دفاع خواهیم کرد.

آیا فعالیت رسمیو با قوانین مربوط به حریم خصوصی همخوانی دارد؟

مشخصاً شیوه‌نامه تشخیص و تفکیک اطلاعات مربوط به حریم خصوصی و اطلاعات شخصی از اطلاعات عمومی، موضوع مواد ۱۴ و ۱۵ قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، به وضوح اطلاعات منتشر شده را در زمره اطلاعات عمومی قرار داده و رسمیو دقیقاً بعد از تصویب این شیوه‌نامه فعالیت خود را آغاز کرد. از طرفی شرایط جنگی کشور نیز اقتضائاتی دارد. یعنی اتفاقی که برای رسمیو در این شرایط افتاده سخت بود، اما تصمیم نهادهای امنیتی و قضایی در شرایط جنگی توجیه دارد و ما به این امر آگاهیم. ما هم محرمانه و صادقانه تمام تلاشمان را می‌کنیم تا حسن فعالیت رسمیو را که در همه این سال‌ها در چارچوب قانون بوده اثبات کنیم.

ضبط و بررسی شد، همان کارشناس با انتشار ویدئویی دیگر به صراحت اعلام کرد که هدفش متهم کردن رسمیو نبوده و منشأ نشأت اطلاعات، منابعی خارج از رسمیو بوده‌اند. او همچنین از نقش مثبت رسمیو در فضای کسب‌وکار کشور یاد کرد.

درباره اتهام انتشار آدرس محل سکونت افراد توسط رسمیو توضیح دهید.

در مورد اطلاعات آدرس افراد هم باید شفاف‌سازی شود. رسمیو هیچ‌گاه آدرس محل سکونت اشخاص را در اختیار کسی قرار نداده، چرا که اساساً به چنین داده‌ای دسترسی ندارد. داده‌هایی که در رسمیو نمایش داده می‌شوند، صرفاً شامل نشانی شرکت‌هایی هستند که در روزنامه رسمی کشور، توسط مدیران همان شرکت‌ها به ثبت رسیده‌اند. این اطلاعات به‌صورت عمومی در سایت روزنامه رسمی قوه قضاییه نیز در دسترس است، بنابراین حتی در غیاب رسمیو هم هر فردی می‌تواند به آن‌ها دسترسی داشته باشد. در نتیجه، نسبت دادن انتشار آدرس‌های شخصی به رسمیو، ناشی از عدم درک صحیح از عملکرد این پلتفرم است.

رسمیو تا چه حد به قوانین پایبند بوده است؟

ما در تمام ۷ سال فعالیت رسمیو، متعهد به همه قوانین حوزه کسب‌وکار بودیم و هستیم. هر آنچه از مجوزهای لازم برای انجام کار و توسعه لازم داشتیم اخذ کردیم که مهم‌ترین آن گواهی دانش‌بنیان بوده. یعنی فعالیت رسمیو غیرقانونی نبوده و نیست. هر زمانی هم که قانون تغییر کرده یا محدودیتی در انتشار داده‌ها اعمال شده است، رسمیو نیز به تبع قانون آن را اجرا کرده و مطیع

شماره ۱۶۸
مرداد ۱۴۰۴
سال پنجم

یاسمن رئوفیان
خبرنگار

yasamanraofian@gmail.com

سیستم‌های غذایی جهانی با مشکلات پایداری مواجه‌اند

پنج چالش بزرگ صنعت غذا

صنعت غذا با وجود پیشرفت‌های چشمگیر در فناوری کشاورزی و خلاقیت‌های آشپزی، همچنان با چالش‌های عمیقی روبه‌رو است که بر انسان و محیط‌زیست تأثیر می‌گذارد. این چالش‌ها نیازمند همکاری همه‌جانبه در زنجیره تأمین غذا هستند. در ادامه، پنج چالش اصلی این صنعت و راه‌حل‌های پیشنهادی بررسی می‌شوند.

۱. هدررفت یک‌سوم غذای تولیدی

سالانه ۱.۳ گیگاتن (۱.۳ میلیارد تن) غذا در زنجیره تأمین هدر می‌رود، یعنی یک‌سوم غذای تولیدشده برای مصرف انسان. این هدررفت معادل ۳.۳ گیگاتن دی‌اکسیدکربن (سومین منبع بزرگ انتشار کربن پس از آمریکا و چین) و مصرف ۲۵۰ کیلومتر مکعب آب، دو برابر حجم دریای مرده است. حدود ۶۰ درصد این هدررفت در خانوارها رخ می‌دهد، اغلب به دلیل خرید بیش از نیاز یا نگهداری نادرست.

راه‌حل‌ها: بهبود زیرساخت‌های ذخیره‌سازی در کشورهای در حال توسعه، افزایش آگاهی عمومی برای تغییر رفتار مصرف‌کنندگان و استفاده از فناوری‌هایی مانند بسته‌بندی هوشمند برای افزایش ماندگاری غذا.

۲. مصرف گسترده زمین و آب توسط کشاورزی

کشاورزی ۳۸ درصد سطح زمین (به‌جز گرینلند و قطب جنوب) و ۷۰ درصد آب شیرین جهان را مصرف می‌کند. این صنعت مسئول ۷۸ درصد آلودگی اقیانوس‌ها و آب‌های شیرین و ۸۰ درصد جنگل‌زدایی جهانی است. فرسایش خاک، کاهش مواد مغذی و آلودگی ناشی از کودها و آفت‌کش‌ها باعث تخریب ۳۳ درصد خاک‌های جهان شده است.

راه‌حل‌ها: تقویت مدیریت خاک، ترویج کشاورزی پایدار و استفاده از فناوری‌های هوشمند مانند آبیاری قطره‌ای و بازیافت آب.

۳. افزایش جمعیت به ۱۰ میلیارد تا ۲۰۵۰ جمعیت جهان تا سال ۲۰۵۰ به حدود ۱۰

میلیارد نفر می‌رسد. این رشد نیازمند افزایش ۵۰ درصدی تولید غذا است، با در نظر گرفتن هدررفت غذا، تولید غیرخوراکی و اثرات تغییرات اقلیمی. فشار بر منابع خاک و آب امنیت غذایی را تهدید می‌کند.

راه‌حل‌ها: مدیریت بهتر منابع، توسعه فناوری‌های کشاورزی مانند کشت عمودی و حمایت از نوآوری‌های محلی کشاورزان.

۴. نقش تولید غذا در انتشار گازهای گلخانه‌ای

تولید غذا یک‌سوم گازهای گلخانه‌ای جهان (دی‌اکسید کربن، متان و نیتروژن اکسید) را تولید می‌کند. ۳۰ تا ۴۰ درصد این انتشارات از کشاورزی، دامداری و مزارع پرورش ماهی است. کودهای نیتروژنی به‌تنهایی ۲.۶ گیگاتن معادل کربن تولید می‌کنند، بیش از مجموع انتشارات هوانوردی و کشتیرانی. این موضوع کمتر از سایر بخش‌ها مورد توجه قرار گرفته است.

راه‌حل‌ها: توسعه محصولات پربازده، کاهش هدررفت غذا، مدیریت بهتر کودها، بهبود روش‌های کشاورزی و ترویج رژیم‌های گیاهی مانند رژیم مدیترانه‌ای. با اجرای نیمی از این راه‌حل‌ها، انتشارات تا سال ۲۰۱۰ می‌تواند ۶۳ درصد کاهش یابد.

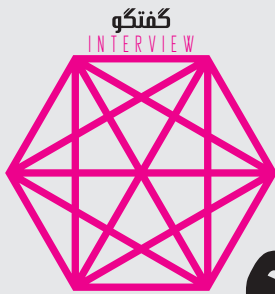
۵. گرسنگی مزمن ۹.۲ درصد جمعیت جهان

در سال ۲۰۲۲ حدود ۷۳۵ میلیون نفر (۹.۲ درصد جمعیت جهان) دچار گرسنگی مزمن بودند که ۱۲۲ میلیون نفر بیشتر از سال ۲۰۱۹ است. تغییرات اقلیمی، کشاورزی ناپایدار، هدررفت غذا و نابرابری در دسترسی به منابع، به‌ویژه در جنوب صحرای آفریقا و جنوب آسیا، عوامل اصلی‌اند.

راه‌حل‌ها: سیاست‌گذاری هدفمند، سرمایه‌گذاری در کشاورزی پایدار، کاهش هدررفت غذا و توانمندسازی کشاورزان کوچک‌مقیاس از طریق همکاری با دولت‌ها و سازمان‌ها.

به ۲۸ کشور صادرات داریم

محمود توتونچیان، رئیس هیئت مدیره گروه صنایع غذایی سحر در گفت‌وگو با کارنگ درباره عملکرد و برنامه‌های این گروه در تولید، صادرات و چالش‌های پیش‌رو صحبت کرد

گروه صنایع غذایی سحر به‌عنوان یکی از مجموعه‌های پیشرو در حوزه صنایع تبدیلی و غذایی کشور، با تکیه بر شبکه گسترده تأمین‌کنندگان و توزیع‌کنندگان، نقش مهمی در تأمین محصولات غذایی باکیفیت ایفا می‌کند. در این مصاحبه، محمود توتونچیان، رئیس هیئت مدیره این گروه، به تشریح وضعیت تولید، صادرات و چالش‌های این مجموعه در سال گذشته و همچنین رویکرد آن‌ها در شرایط خاص پرداخته است.

تاریخچه صنایع غذایی سحر

سفری در مسیر کیفیت و نوآوری در صنعت غذایی ایران

شرکت صنایع غذایی سحر در سال ۱۳۷۰ به عنوان یک شرکت سهامی خاص در شهرک صنعتی بوعلی همدان تأسیس شد. این مجموعه در زمینی به مساحت ۶,۰۰۰ مترمربع و بازیربنای ۱,۵۰۰ مترمربع برای سالن‌های تولید و انبار، با هدف تولید محصولات غذایی غیرگوشته مبتنی بر مواد اولیه کشاورزی فعالیت خود را آغاز کرد. در سال ۱۳۷۳،

پس از دریافت پروانه بهره‌برداری و مجوز تولید برای ۱۵ نوع محصول، این شرکت با تیمی متشکل از ۲۰ نفر کار خود را به صورت رسمی شروع کرد. این آغاز، نقطه شروعی برای توسعه تدریجی این مجموعه بود.

طی سه دهه فعالیت، صنایع غذایی سحر گسترش قابل توجهی یافت. مساحت زمین شرکت به ۶۰,۰۰۰ مترمربع و زیربنای سالن‌های تولید و انبار به ۱۵,۰۰۰ مترمربع افزایش یافت. تعداد کارکنان نیز از ۲۰ نفر به بیش از ۷۰۰ نفر رسید. این رشد از طریق سرمایه‌گذاری در تجهیزات و فناوری، آموزش نیروی انسانی و تمرکز بر بهبود فرآیندهای تولید محقق شد. این شرکت با ایجاد زنجیره تأمین یکپارچه، از کاشت مواد اولیه تا بسته‌بندی و توزیع، کیفیت محصولات خود را در تمام مراحل تحت نظارت قرار داد تا نیازهای مشتریان را به طور مؤثر برآورده کند.

محصولات صنایع غذایی سحر شامل کنسرو، کمپوت، رب گوجه‌فرنگی، مربا، سس، ترشی، شوربجات، عسل بسته‌بندی‌شده و شربت است. این تنوع محصولی به

شماره ۱۶۸
مهرماه ۱۴۰۴
سال پنجم

درس‌هایی برای مدیران عامل از یک کتاب ارزشمند

از ته به سر...

نوشتن کدبدون باگ چیست.

کاربرد برای مدیرعامل:

- شخصاً آنگوی رعایت استانداردها باشید. برای نمونه جف بزوس در جلسات، سند PR/FAQ را خط به خط بررسی می‌کرد.
- زمان و منابع برای آموزش استانداردها اختصاص دهید.

۴. رهبری تک‌رشته‌ای

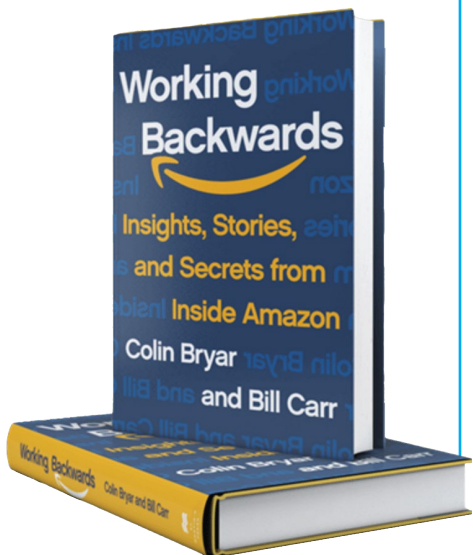
(Single-Threaded Leadership)

- **درس اصلی:** هر پروژه مهم باید یک رهبر واحد (STL) داشته باشد که:
- مسئولیت ۱۰۰٪ موفقیت یا شکست آن را برعهده گیرد.
- از وظایف موازی آزاد باشد تا تمام انرژی خود را روی یک هدف متمرکز کند.
- **کاربرد برای مدیرعامل:**
- از ساختارهای ماتریسی که مسئولیت‌ها را مبهم می‌کنند اجتناب کنید.
- برای ماموریت‌های حیاتی، رهبران اختصاصی منصوب کنید و اختیار کامل به آن‌ها بدهید.

۵. داده‌محوری

(Data-Driven Decisions)

- **درس اصلی:** حتی شهودی‌ترین تصمیمات باید با داده پشتیبانی شوند.
- **ابزار کلیدی:** فرهنگ مختصر نویسی:
- در جلسات، به جای پاورپوینت، سند ۶ صفحه‌ای می‌خواند که استدلال‌ها را با داده مستند می‌کند.
- ۲۰ دقیقه اول جلسه در سکوت صرف مطالعه سند می‌شود تا تصمیم‌گیری بر پایه تفکر عمیق باشد.
- **کاربرد برای مدیرعامل:**
- پاورپوینت را ممنوع کنید! جلسات را بر پایه مستندات متنی مبتنی بر داده برگزار کنید.
- فرهنگ حساب‌کشی مبتنی بر داده، نه سمت سازمانی را ترویج دهید.

برای آموختن از درس‌ها و تجربه‌های کسب‌وکارها هیچ چیز بهتر از خواندن کتاب‌های مرتبط با تاریخ آن‌ها نیست. برای نمونه کتاب Working Backwards که درس‌ها، بینش‌ها و رموزی از آنچه در آمازون می‌گذرد نوشته کالین برابری و بیل کار (دو مدیر ارشد سابق آمازون)، یک مرجع استثنایی برای درک فرهنگ، فرآیندها و مکانیسم‌های رهبری است که آمازون را به یکی از موفق‌ترین شرکت‌های جهان تبدیل کرد. این کتاب نه تنها روایت‌های جذابی از داخل آمازون ارائه می‌دهد، بلکه درس‌های عملی و ارزشمندی برای مدیران عامل (CEOs) و رهبران سازمانی دارد.

۱. اولویت دادن به مشتری به جای رقابت (Customer Obsession)

- **درس اصلی:** موفقیت بلندمدت از وفاداری مشتریان ناشی می‌شود، نه پیروزی کوتاه‌مدت بر رقبا.
- **کاربرد برای مدیرعامل:**
- تمام تصمیم‌ها را با پرسش «چه چیزی برای مشتری بهتر است؟» آغاز کنید.
- معیارهای موفقیت را بر اساس رضایت مشتری (مثل NPS) تعریف کنید، نه فقط سود مالی.
- سازوکارهایی ایجاد کنید تا صدای مشتری مستقیماً به تیم‌های اجرایی برسد (مثل مرور منظم نظرات کاربران).

۲. تفکر وارونه داشتن

(Working Backwards)

- درس اصلی: محصولات را از پایان (نیاز مشتری) به شروع (توسعه) طراحی کنید، نه برعکس.
- **ابزار کلیدی:** سند PR/FAQ (خبر مطبوعاتی/سوالات متداول):
- ابتدا خبری خیالی درباره محصول ایده‌آل بنویسید (PR).
- سپس به سوالات احتمالی مشتریان پاسخ دهید (FAQ).
- این سند، تیم را وادار می‌کند پیش از ساخت محصول، روی ارزش واقعی برای مشتری مرکز شود.
- **کاربرد برای مدیرعامل:**
- این فرآیند را به عنوان استاندارد توسعه محصول در سازمان نهادینه کنید.
- از تیم‌ها بخواهید هر پروژه بزرگی را با PR/FAQ آغاز کنند.

۳. استانداردهای بالا

(High Standards)

- درس اصلی: استانداردهای بالا قابل انتقال هستند و باید در تمام سطوح سازمان جاری شوند.
- نکته: استانداردها باید قابل تعریف و قابل آموزش باشند. برای مثال به جای گفتن کیفیت را بالا ببرید، نشان دهید دستورالعمل

پنج تا شش نمایشگاه از جمله دو نمایشگاه در روسیه، نمایشگاه اکسپو در ایران قصد شرکت در این نمایشگاه رو دارن. این اقدامات به ما کمک کرده تا با شرایط موجود سازگار شویم و جایگاه خود را در بازار تقویت کنیم.

درباره آمار تولید و فروش گروه سحر در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۴۰۲ چه اطلاعاتی می‌توانید ارائه دهید؟

در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال ۱۴۰۲، گروه سحر از نظر وزنی ۲۹ درصد رشد داشته است. همچنین از نظر ریالی ۵۴ درصد افزایش فروش داشته‌ایم، هرچند ملاک اصلی ما رشد وزنی است. علاوه بر این، تعداد مشتریان خارجی ما بین ۲۰ تا ۲۵ درصد افزایش یافته و بازارهای صادراتی خود را توسعه داده‌ایم.

با توجه به شرایط جنگی اخیر، آیا تغییری در میزان تولید و فروش گروه سحر ایجاد شده است؟

شرایط جنگی به روحیه و رویکرد مجموعه بستگی دارد. ما در این مدت نه قیمت محصولات خود را افزایش دادیم، نه تخفیف‌ها را حذف کردیم و نه خدمات‌رسانی خود را کاهش دادیم. به نظر من، این شرایط کوتاه‌مدت بود و تلاش ما هم این بود که کاری نکنیم تصویر منفی از برند سحر در ذهن مشتریان ایجاد شود. سرویس‌رسانی خود را به حد اکثر رساندیم و حتی در روزهای اوج بحران، شخصاً به شعب مختلف سرکشی کردم و به پرسنل دلگرمی دادم. حقوق پرسنل را زودتر از موعد پرداخت و بسته‌های معیشتی را نیز زودتر از برنامه‌ریزی‌های

قبلی توزیع کردیم.

علاوه بر این، به سازمان‌هایی مانند هلال احمر که نیاز به تأمین مواد غذایی داشتند، خدمات ارائه کردیم. در همان روز جمعه، تا ساعت ۷ و ۸ شب، دست‌کم ۸ تا ۱۰ کامیون بار به این مراکز ارسال کردیم تا برای شرایط اضطراری آماده باشند. این اقدامات نشان‌دهنده تعهد ما به خدمت‌رسانی و همراهی با مردم و منابع انسانی در شرایط دشوار است.

درباره وضعیت گروه سحر و عملکرد تولیدی آن در یک سال گذشته به ما بگویید.

گروه صنایع غذایی سحر از شش شرکت داخلی و سه شرکت خارجی تشکیل شده و در حوزه صنایع تبدیلی فعالیت می‌کند. یکی از شرکت‌های داخلی ما در زمینه ارائه خدمات فنی و مهندسی به کشاورزان فعال است و ارتباط نزدیک و مستقیمی با کشاورزان دارد. حدود ۲۰۷۰ کشاورز تأمین‌کننده محصولات سحر هستند و سالانه حدود ۱۵۰ هزار تن محصولات باغی و صیفی جات را برای گروه ما تأمین می‌کنند. این حجم از همکاری نشان‌دهنده حمایت گسترده کشاورزان از گروه سحر است. همین موضوع هم باعث شده تا ما به منظور حمایت هرچه بیشتر از فعالان حوزه کشاورزی و قشر عظیم کشاورزان، توسعه تولید و صادرات را بیشتر از گذشته دنبال کنیم و کیفیت محصولات خود را هر روز ارتقا دهیم.

وضعیت بازارهای داخلی و خارجی که سحر در آن‌ها حضور دارد به چه شکل است؟

خوشبختانه با تلاش و برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده، گروه سحر به ۲۸ کشور صادرات مستقیم دارد. از طرف دیگر ما از طریق شرکت بازرگانی الوند یاران، محصولات خود را در ۲۵ استان کشور توزیع می‌کنیم. این شرکت با ۷۰۰ نفر پرسنل و ۱۳۲ دستگاه ماشین مالکیتی، شبکه توزیع گسترده‌ای را مدیریت می‌کند. این شبکه‌سازی از مزرعه تا سفره، به ما امکان داده تا در حفظ اشتغال، پایداری بازارهای صادراتی و کیفیت محصولات موفق باشیم. البته چالش‌هایی در حوزه صادرات، نقدینگی و نیروی انسانی وجود دارد که

با برنامه‌ریزی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت تلاش کرده‌ایم خود را با شرایط موجود هماهنگ و پایداری مجموعه را حفظ کنیم.

برنامه‌های توسعه‌ای گروه غذایی سحر چیست و بیشتر متمرکز بر چه بازارهایی است؟

برای توسعه بازار و جلب مشتریان، در نمایشگاه‌های متعددی حضور یافته‌ایم. از ابتدای سال تاکنون در

شرکت امکان داده تا پاسخگوی سلايق مختلف در بازار داخلی و خارجی باشد و با نیازهای در حال تغییر بازار سازگار شود. این شرکت با توجه به تقاضای مشتریان، محصولات خود را توسعه داده و به روزرسانی کرده است.

صنایع غذایی سحر بخشی از محصولات خود را به بازارهای بین‌المللی صادر می‌کند و به کشورهای مانند انگلستان، آلمان، روسیه، استرالیا، کانادا، ترکمنستان، فیلیپین، امارات، عراق، مالزی، فنلاند، نروژ و آذربایجان ارسال کرده است. این فعالیت صادراتی نشان‌دهنده توانایی شرکت در رقابت در بازارهای جهانی است.

این شرکت در طول فعالیت خود چندین بار مورد تقدیر قرار گرفته است. از سال ۱۳۸۶ تا ۱۴۰۱ به عنوان واحد برتر کیفیت از مؤسسه استاندارد استان همدان و صادرکننده نمونه استانی انتخاب شد. در سال ۱۳۸۹ رتبه دوم صادرکننده برتر کشوری را کسب کرد. همچنین، عناوینی مانند کارآفرین برتر کشوری در سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۴، کارآفرین برتر ملی در سال ۱۳۹۵، واحد صنعتی نمونه

شماره ۱۶۸
مهرماه ۱۴۰۴
سال پنجم

در گفت و گو با حامد سعیدی
مدیر حقوقی رمزینکس
تشریح کرد

رمزارزها و رابطه قانون گذاری و امنیت

حامد سعیدی، مدیر حقوقی رمزینکس از نبود قانون گذاری جامع در حوزه رمزارز انتقاد کرد. او معتقد است فعالیت در فضای حقوقی «خاکستری» باعث تصمیم گیری های سلیقه ای، کاهش اعتماد عمومی و افزایش سوءاستفاده مجرمان شده است. بدون چارچوب شفاف، امنیت کاربران و رشد سالم بازار ممکن نیست.

سعیدی مهم ترین مشکل را نبود قانون جامع و به روز دانست. این ابهام باعث تناقض در تصمیم گیری های قضایی، سردرگمی کاربران و کسب و کارها و سوءاستفاده مجرمان از خلأهای قانونی می شود. پرونده های مشابه ممکن است نتایج متفاوتی داشته باشند که اعتماد به بازار را کاهش می دهد.

به دلیل حجم بالای پرونده ها و کمبود منابع، رسیدگی ها اغلب شتاب زده و کم دقت است. تخصص فنی و حقوقی در حوزه رمزارز در مراجع قضایی محدود است و کارشناسان مجرب انگشت شمار هستند. با این حال، دادسرای جرایم رایانه ای تهران و پلیس فتا داده های مفیدی جمع آوری کرده اند و آماده همکاری با پلتفرم ها برای پیشگیری از جرائم هستند. بسیاری از کاربران بدون شناخت کافی وارد بازار رمزارز می شوند و فریب وعده های غیرواقعی را می خورند. سعیدی بر آموزش مستمر و ساده تأکید کرد و توصیه کرد کاربران از کیف پول های امن استفاده کنند، اطلاعات خود را محافظت کنند و از حساب های اجاره ای پرهیز کنند.

تحمیل مسئولیت جبران خسارت به پلتفرم ها، حتی بدون نقش مستقیم در جرم، فشار مالی و روانی بر آن ها وارد می کند و ممکن است به فعالیت غیررسمی پلتفرم ها منجر شود. این امر خطرات بیشتری برای کاربران ایجاد می کند.

شماره ۱۶۸
مهرماه ۱۴۰۴
سال پنجم

آینده صنعت پرداخت با هوش مصنوعی

حمزه آقا باایی، مدیرعامل شرکت کارت اعتباری ایران کیش در گفت و گو با کارنگ از فرصت های هوش مصنوعی در صنعت پرداخت گفت

به عنوان مدیرعامل ایران کیش، چه فرصت های کلیدی ای در حوزه هوش مصنوعی برای صنعت پرداخت می بینید و چگونه قصد دارید از آن ها بهره برداری کنید؟

بر اساس تعریف هیئت پایداری مالی، در صنایع مالی همپوشانی و همبستگی قابل توجهی میان یادگیری ماشین، هوش مصنوعی و تحلیل کلان داده ها وجود دارد؛ امری که ناشی از ذات داده محور این صنعت و تنوع کاربردهای هوش مصنوعی در آن است. نقش صنعت پرداخت در نظام اقتصادی، نگاشت تراکنش های مالی میان آحاد اقتصادی است. به همین دلیل، این صنعت با حجم بسیار زیادی از اطلاعات مواجه است که در ابعاد جغرافیایی، زمانی، گروه های کالا یا خدمات، مشاغل و پذیرندگان قابل دسته بندی هستند. تحلیل این داده ها می تواند به استخراج دانش و بینش عمیق و کاربردی منجر شود.

چگونه از هوش مصنوعی برای تشخیص تقلب و افزایش امنیت تراکنش های پرداخت در ایران کیش استفاده می شود؟ آیا فناوری هایی مانند

یادگیری ماشین در این حوزه به کار گرفته شده اند؟ سهم عمده کاربرد هوش مصنوعی در صنعت پرداخت، مربوط به پایش تراکنش ها با هدف پیشگیری و مبارزه با تدلیس، تقلب (Fraud)، پول شویی (AML) و تأمین مالی تروریزم (CFT) است. پیشگیری به معنای جلوگیری از انجام تراکنش متقلبانه در لحظه و مبارزه به معنای کشف تراکنش های مشکوک پس از وقوع آن ها است. در ایران کیش، همچون بسیاری از شرکت های فعال در این حوزه، از گذشته و مطابق با الزامات رگولاتوری، از سیستم های تحلیلی و خبره در این زمینه استفاده شده است. هوش مصنوعی بیشترین اثرگذاری را در توسعه همین سیستم ها داشته است. ما در ایران کیش تجربه پیاده سازی یادگیری ماشینی نظارت شده (Supervised Learning) را داشته ایم. در حال حاضر، به منظور تطابق با ماهیت متغیر و پیچیده حمالت و رفتارهای متقلبانه، در پی بهره برداری از یادگیری بی نظارت (Unsupervised Learning) و یادگیری تقویتی (Reinforcement Learning) هستیم. این رویکردها کمک می کنند تا بتوانیم استفاده های غیرمجاز و تقلب های بدون الگوی قبلی را نیز شناسایی کنیم.

البته چالش هایی همچنان وجود دارد؛ از جمله کاهش نرخ تشخیص های مثبت کاذب (False Positives) که به معنای شناسایی اشتباه یک تراکنش سالم به عنوان تراکنش مشکوک است. این موضوع می تواند اثر منفی قابل توجهی بر تجربه پرداخت بی وقفه و بدون اصطکاک (Frictionless Payment) داشته باشد.

باتوجه به پژوهش هایی که نشان می دهند هوش مصنوعی در حوزه هایی مانند امنیت، ریسک اعتباری و مبارزه با پول شویی در بانکداری کاربرد دارد، ایران کیش چگونه از این ظرفیت ها در حوزه پرداخت بهره می برد؟

شرکت های پرداخت، نقش تسهیل گر معاملات مالی میان آحاد اقتصادی را ایفا می کنند در چنین معاملاتی، شناخت دو طرف از یکدیگر می تواند به کاهش هزینه های مبادله، خصوصاً در تعاملات مبتنی بر تعهدات آتی، منجر شود. در این راستا، بحث ریسک سنجی خریدار و فروشنده مطرح می شود. ریسک سنجی مشتری در قالب اعتبارسنجی (Credit Scoring) انجام می شود در حالی که ریسک سنجی پذیرندگان شامل ارزیابی توانگری مالی، ریسک های قانونی، پول شویی و ریسک اعتباری است.

هوش مصنوعی در حوزه ریسک سنجی عملکرد قابل توجهی داشته است. در ایران کیش نیز ما به دنبال ایفای نقشی مؤثرتر در اکوسیستم BNPL (الان بخر، بعداً پرداخت کن) هستیم و تلاش می کنیم با استفاده از ابزارها و روش های پیشرفته هوش مصنوعی، خدماتی کارآمد و دقیق در زمینه ریسک سنجی ارائه کنیم.

چشم انداز ایران کیش برای استفاده از هوش مصنوعی در پنج سال آینده چیست؟ آیا برنامه ای برای توسعه فناوری هایی مانند Direct Debit یا پرداخت با QR مبتنی بر هوش مصنوعی وجود دارد؟

تجربه مشتری صرفاً به ابزار پرداخت یا ابزار پذیرش محدود نمی شود؛ بلکه تعامل او در مراحل مختلف پشتیبانی، راهنمایی و خدمات پس از فروش را نیز شامل می شود. خوشبختانه شاهد بلوغ خوبی در زمینه به کارگیری هوش مصنوعی در بخش پشتیبانی در صنایع خدماتی هستیم. در همین راستا، ایران کیش توسعه یک چت بات هوشمند برای اپلیکیشن پات لایف را در دستور کار دارد که متکی بر فناوری های AI خواهد بود. برنامه دیگر ما، توسعه پاسخگویی خودکار و روباتیک در مرکز تماس شرکت است که با تکیه بر یادگیری ماشینی، منجر به ایجاد «درخت دانش» پویای مرکز تماس خواهد شد.

از نظر شما، هوش مصنوعی تا چه حد می تواند صنعت پرداخت ایران را در دهه آینده متحول کند و ایران کیش چه نقشی در این مسیر خواهد داشت؟

رونق اقتصادی مستلزم رشد حجم معاملات است و انجام معاملات نیازمند اطمینان و اعتماد طرفین. صنعت پرداخت به عنوان باز یگر ثالث مورد اعتماد در فرایند مبادله، وظیفه اطمینان بخشی را بر عهده دارد. ایفای این نقش به بررسی آئی سوابق هر تراکنش نیاز دارد؛ به عبارت دیگر، نیازمند قابلیت پردازش سریع و دقیق حجم عظیمی از داده هاست. در چنین شرایطی، ابزارهای هوش مصنوعی می توانند پاسخگوی این مقیاس عظیم داده باشند. ایران کیش به دنبال آن است که در این تحول ساختاری، جایگاه پیشرو خود را حفظ کرده و در خط مقدم نوآوری باقی بماند.

پیش بینی مسیر فناوری هایی با رشد سریع آسان نیست؛ اما امیدواریم طی پنج سال آینده، به تثبیت استفاده از هوش مصنوعی در حوزه پشتیبانی مشتریان دست یابیم و استفاده از آن را در فرایندهای عملیاتی تراکنش ها آغاز کنیم.

چگونه فناوری هوش
مصنوعی آینده
کسب و کارها را بازتعریف
می کند؟

انقلابی در مدل های کسب و کار

هوش مصنوعی به سرعت در حال تغییر ساختار کسب و کارها و ایجاد مدل های نوآورانه است. این فناوری با تحلیل داده های عظیم، پیش بینی رفتار مشتریان و خودکارسازی فرایندها، فرصت های جدیدی را برای کارآفرینان و شرکت ها فراهم کرده است. امروزه، کسب و کارهای مبتنی بر هوش مصنوعی، از استارت آپ های کوچک تا غول های فناوری، در حال بازتعریف نحوه خلق ارزش و رقابت در بازار هستند.

یکی از مهم ترین تأثیرات هوش مصنوعی، ایجاد مدل های کسب و کار داده محور است. شرکت ها با استفاده از الگوریتم های پیشرفته، داده های مشتریان را تحلیل کرده و خدماتی شخصی سازی شده ارائه می دهند. برای مثال، پلتفرم های تجارت الکترونیک مانند آمازون از سیستم های توصیه گر هوش مصنوعی برای پیشنهاد محصولات متناسب با نیازهای کاربران بهره می برند که منجر به افزایش فروش و رضایت مشتری می شود. همچنین، مدل های اشتراکی مبتنی بر هوش مصنوعی، مانند سرویس های پخش موسیقی یا ویدئو، با تحلیل رفتار کاربران، تجربه ای منحصر به فرد ارائه می دهند.

علاوه بر این، هوش مصنوعی امکان خودکارسازی فرایندهای پیچیده را فراهم کرده است. در بخش تولید، هوش مصنوعی با بهینه سازی خطوط تولید و کاهش ضایعات، هزینه ها را کاهش می دهد. در حوزه خدمات، چت بات های هوشمند جایگزین پشتیبانی سنتی شده و به صورت ۲۴ ساعته پاسخگوی مشتریان هستند. این تحولات نه تنها بهره وری را افزایش می دهند، بلکه به شرکت ها اجازه می دهند منابع خود را به نوآوری اختصاص دهند.

با این حال، پیاده سازی هوش مصنوعی چالش هایی مانند هزینه های اولیه بالا و نیاز به نیروی متخصص را به همراه دارد.

در رکاب نوآوری

درباره مسابقه دو چرخه سواری تور دو فرانس و اکوسیستم اقتصادی پیرامون آن

داستان تور دو فرانس در سال ۱۹۰۳ از یک ایده تجاری ساده آغاز شد. هنری دگراژ، سردبیر روزنامه ماشین یا همان اتو، برای افزایش فروش نشریه اش به فکر برگزاری مسابقه ای بزرگ و سراسری در فرانسه افتاد. این روزنامه که بعدها به نام مشهور اکیپ تغییر نام داد، بدون آنکه بداند در حال ایجاد یکی از بزرگ ترین رویدادهای ورزشی جهان است پایه گذار رویدادی شد که این روزها یک اقتصاد بزرگ حول آن می چرخد و برای فرانسه به یکی از نمادهای گردشگری و تجارت و برندینگ تبدیل شده است. طی بیش از یک قرن، این مسابقه تنها در دوران جنگ های جهانی اول و دوم متوقف شده و امروزه به عنوان مقدس ترین رویداد دو چرخه سواری جهان شناخته می شود. آنچه که به عنوان ابزار فروش یک روزنامه شروع شد، اکنون سالانه میلیون ها تماشاگر را در سراسر جهان به خود مجذوب می کند و تصویری روایی از جاده های بین شهری و روستاها و طبیعت فرانسه می دهد

ویژه، ورزشکاران و تیم پشتیبانی رویداد تأمین می کند. شرکت های فرانسوی معتبر خودروسازی از جمله سیتروئن، رنو و پژو نیز سنت طولانی همکاری با تور دو فرانس دارند و هر ساله در این رویداد حضور پررنگی دارند. شیمانو، غول ژاپنی تولید تجهیزات دو چرخه سواری، نقش تأمین کننده اصلی تجهیزات را برعهده دارد. کانتیناتال، شرکت آلمانی شناخته شده هم مسئولیت تولید لاستیک های مسابقه را داراست، درحالی که Oakley عینک ها و تجهیزات حفاظتی دو چرخه سواران را تأمین می کند.

نوآوری های یک اقتصاد عظیم ۱.۵ میلیارد یوروی
هر سال میلیون ها گردشگر از سراسر جهان به مناطقی که مسیر مسابقه از آنجا عبور می کند، سفر می کنند. این پدیده گردشگری ورزشی منجر به خرید کالاها و خدمات محلی، هزینه های اقامت و پذیرایی، و ایجاد مشاغل موقت و دائمی می شود.

تور دو فرانس سالانه حدود ۱.۵ میلیارد یورو ارزش اقتصادی برای فرانسه ایجاد می کند. این رقم شگفت انگیز شامل تأثیرات مستقیم و غیرمستقیم بر اقتصاد کشور است. علاوه بر درآمدهای مستقیم، این رویداد به عنوان بزرگ ترین تبلیغ رایگان برای مناطق گردشگری فرانسه عمل می کند و چهره ای زیبا از کشور به جهان ارائه می دهد. تور دو فرانس به عنوان ابزاری برای توسعه اقتصادی مناطق کمتر توسعه یافته عمل می کند. انتخاب هوشمندانه مسیرهای عبوری از نواحی روستایی، حمایت از کسب و کارهای محلی، معرفی

اسپانسرهایی از سراسر دنیا
در مرکز این امپراتوری اقتصادی، شرکت Amaury Sport Organisation قرار دارد. این شرکت فرانسوی که مالک و برگزارکننده اصلی تور دو فرانس محسوب می شود، مسئولیت سازماندهی، بازاریابی و توسعه تجاری این رویداد عظیم را بر عهده دارد. ASO تنها به تور دو فرانس بسنده نمی کند و مالک و برگزارکننده رالی داکار و چندین رویداد بزرگ ورزشی دیگر نیز است.

اقتصاد تور دو فرانس بر پایه چهار ستون اصلی استوار است که هر کدام درآمد قابل توجهی تولید می کنند. بزرگ ترین منبع درآمد تور دو فرانس از فروش حقوق پخش تلویزیونی به دست می آید. مسابقه در بیش از ۱۹۰ کشور پخش می شود و میلیارد ها بیننده را جذب می کند. تلویزیون فرانسه مسئولیت پخش در فرانسه را برعهده دارد، درحالی که یورو اسپرت مجری پخش تلویزیونی این مسابقه ورزشی در سراسر اروپاست. در آمریکا نیز شبکه ان بی سی با کانال ورزشی اش این مسئولیت را داراست.

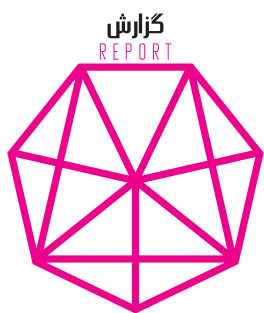
برندهای معتبر جهانی مبالغ کلانی برای حضور در این رویداد پرداخت می کنند. بانک LCL به عنوان یکی از طولانی مدت ترین اسپانسر های مسابقه، سال هاست که با تور دو فرانس همراه است. کارفور، غول زنجیره فروشگاه های فرانسوی و کریس، شرکت معتبر عینک سازی، از دیگر شرکای استراتژیک این رویداد محسوب می شوند.

در حوزه خودروسازی، اشکودا نقش خودروی رسمی مسابقه را ایفا و ناوگان کاملی از خودروها را برای مهمانان

شماره ۱۶۸
مرداد ۱۴۰۴
سال پنجم

یونیکورن های هوش مصنوعی

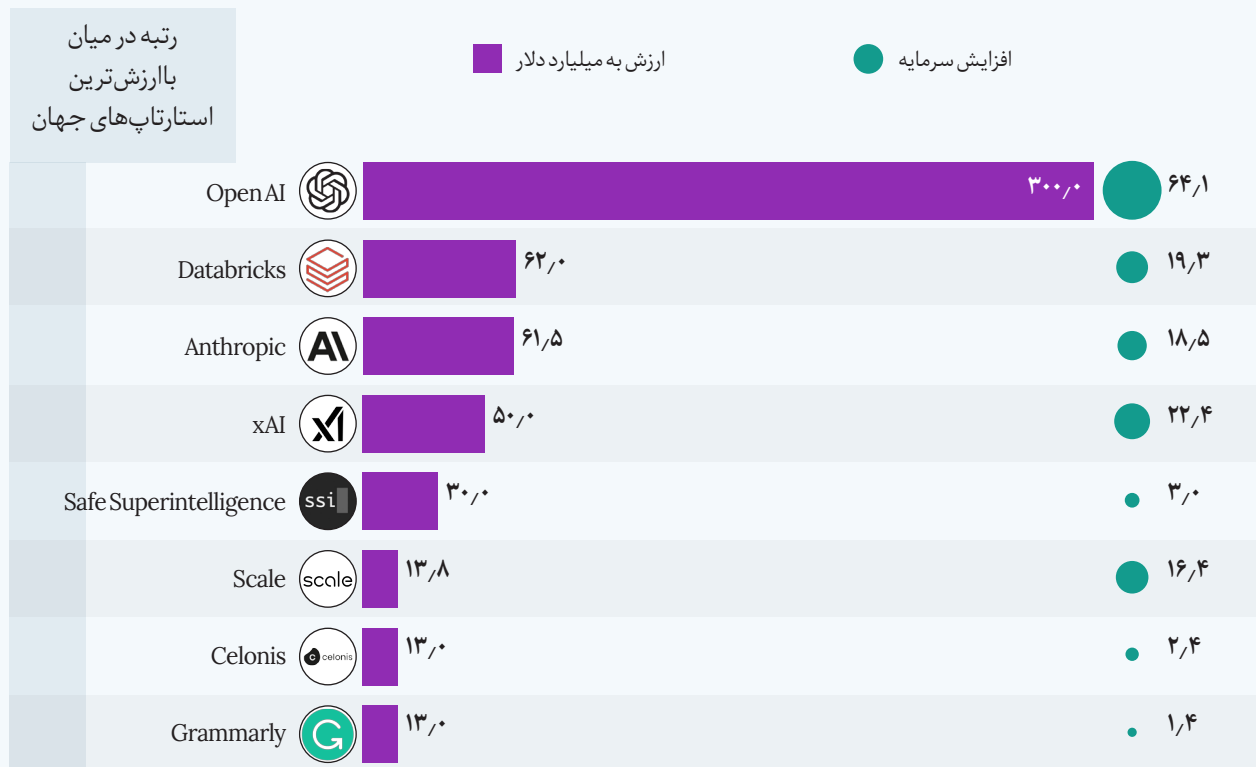

سرمایه گذارها با جنون عجیبی در حال پول ریختن در استارتاپ های هوش مصنوعی هستند

منظره هوش مصنوعی با سرعت در حال تغییر است و موج جدیدی از سرمایه گذاری استارتاپ های هوش مصنوعی را به ارزش گذاری های بی سابقه رسانده است. با موفقیت چت جی پی تی شرکت OpenAI، این رونق توجه سرمایه گذاران و غول های فناوری را به خود جلب کرده است. بر اساس داده های CB Insights تا ژوئیه ۲۰۲۵، با ارزش ترین یونیکورن های هوش مصنوعی، OpenAI در صدر با ۳۰۰ میلیارد دلار، پس از آن Databricks با ۶۲ میلیارد دلار و Anthropic با ۶۱٫۵ میلیارد دلار قرار دارند. این گزارش به بررسی شرکت های برجسته ای که آینده هوش مصنوعی را شکل می دهند، پرداخته و ارزش گذاری، سرمایه گذاری و نوآوری های آن ها را بررسی می کند.

یونیکورن های هوش مصنوعی در میان با ارزش ترین استارتاپ ها

با ارزش ترین استارتاپ های هوش مصنوعی تا جولای ۲۰۲۵

معرفی INTRODUCTION

آشنایی با مدیرعامل های هوش مصنوعی

رهبرانی که آینده را شکل می دهند

در سال ۲۰۲۵، مدیران عامل شرکت های برجسته هوش مصنوعی با نوآوری و استراتژی های خود، آینده این صنعت را شکل می دهند. سم آلتمن، مدیرعامل OpenAI (ارزش ۳۰۰ میلیارد دلار)، با چت جی پی تی و سابقه در Y Combinator، هوش مصنوعی را برای سود بشریت پیش می برد. علی قدسی، مدیرعامل Databricks (ارزش ۶۲ میلیارد دلار)، با پایه گذاری شرکت بر اساس Apache Spark، رشد چشمگیری در حوزه داده های بزرگ رقم زده است. داریو آمودی، مدیرعامل Anthropic (ارزش ۶۱٫۵ میلیارد دلار)، با تمرکز بر هوش مصنوعی ایمن مانند Claude، پس از جدایی از OpenAI در ۲۰۲۰، این شرکت را هدایت می کند.

ایلان ماسک، مدیرعامل xAI (ارزش ۵۰ میلیارد دلار)، با تجربه در تسلا و اسپیس ایکس، از ۲۰۲۳ به دنبال درک عمیق تر جهان از طریق هوش مصنوعی است. ایلینا سوتسکو، مدیرعامل Safe Superintelligence (ارزش ۳۰ میلیارد دلار)، پس از ترک OpenAI در ۲۰۲۴، بر هوش مصنوعی ایمن تمرکز دارد و از ژوئن ۲۰۲۵ مدیرعاملی را بر عهده گرفته است. الکساندر وانگ، مدیرعامل Scale (ارزش ۱۳٫۸ میلیارد دلار)، داده های باکیفیت برای مدل های هوش مصنوعی فراهم می کند و نقش کلیدی در صنعت دارد.

شرکت Celonis با دو مدیرعامل، الکساندر رینکه و باستیان نومیچاچر، اداره می شود. رینکه بر چشم انداز جهانی و نومیچاچر بر استراتژی کسب و کار و عملیات متمرکز است. راهول روی -چودری، مدیرعامل Grammarly (ارزش ۱۳ میلیارد دلار)، با تجربه در گوگل، این شرکت را از تحولات ناشی از هوش مصنوعی هدایت کرده و در توسعه ابزارهای نرم افزاری مبتنی بر هوش مصنوعی موفق عمل کرده است. این رهبران با دیدگاه های نوآورانه، صنعت هوش مصنوعی را به سوی آینده ای پیشرفته و ایمن سوق می دهند.

شماره ۱۶۸
۵ دوره
سال پنجم

هشدار در مورد ارزش گذاری بالا

خطر تکرار حباب دات کام در هوش مصنوعی!

تحول آفرینی دارد، اما ارزش گذاری فعلی سهام این شرکت‌ها ممکن است پایدار نباشد. حباب دات کام در اواخر دهه ۱۹۹۰ نیز با رشد نجومی P/E شرکت‌های فناوری همراه بود که پس از ترکیدن، خسارات سنگینی به بازار وارد کرد. امروزه، سرمایه‌گذاری‌های کلان در استارت‌آپ‌های هوش مصنوعی و شرکت‌های بزرگ فناوری، الگویی مشابه را تداعی می‌کند.

اسلوک معتقد است که اگر این روند ادامه یابد ممکن است شاهد اصلاح شدیدی در بازار باشیم، هرچند او تأکید دارد که خود فناوری هوش مصنوعی به پیشرفت خود ادامه خواهد داد، همان‌طور که اینترنت پس از حباب دات کام جان تازه‌ای گرفت. از سوی دیگر، برخی تحلیلگران استدلال می‌کنند که تفاوت‌هایی بین این دو دوره وجود دارد. هوش مصنوعی برخلاف فناوری‌های اولیه اینترنت، کاربردهای عملی بیشتری در صنایع مختلف از پزشکی تا حمل و نقل نشان داده است. با این حال، افزایش سریع P/E بدون پشتوانه درآمد پایدار، خطرناک به نظر می‌رسد. داده‌های نمودار نشان می‌دهد که از سال ۲۰۲۰، رشد P/E شرکت‌های برتر هوش مصنوعی تقریباً دو برابر شده، در حالی که رشد اقتصادی کلی کندتر بوده است. این موضوع می‌تواند نشانه‌ای از حباب باشد که سرمایه‌گذاران باید با احتیاط به آن نگاه کنند.

← اخیراً هشدارهای جدی درباره ارزش گذاری بیش از حد سهام شرکت‌های فعال در حوزه هوش مصنوعی مطرح شده است که ممکن است به حبابی بزرگ‌تر از حباب دات کام دهه ۱۹۹۰ منجر شود. تورستن اسلوک، اقتصاددان ارشد شرکت مدیریت جهانی آپولو، با استناد به داده‌های داخلی تا جولای ۲۰۲۵، اعلام کرده که نسبت قیمت به درآمد (P/E) شرکت‌های برتر شاخص S&P500، به‌ویژه ۱۰ شرکت بزرگ که بسیاری از آن‌ها در حوزه هوش مصنوعی مانند متا و انویدیا فعال هستند، از اوج حباب دات کام فراتر رفته است. نمودار منتشرشده توسط یاهو فایننس نشان می‌دهد که P/E فوروارد این شرکت‌ها در حال حاضر به حدود ۳۰ واحد رسیده، در حالی که در اوج حباب دات کام این رقم به ۲۵ واحد می‌رسید.

← این رشد چشمگیر از سال ۲۰۱۰ آغاز شده و با شتاب بیشتری پس از ۲۰۲۰ ادامه یافته است. در مقابل، شاخص S&P۵۰۰ بدون در نظر گرفتن ۱۰ شرکت برتر، نوسانات کمتری را تجربه کرده و P/E آن در محدوده ۱۵ تا ۲۰ واحد باقی مانده است. این شکاف نشان‌دهنده تمرکز سرمایه گذاری عظیم بر شرکت‌های هوش مصنوعی است که با هیجان بازار و انتظارات غیرواقعی همراه شده است. اسلوک در اظهارات خود بر یاهو فایننس تأکید کرد که هرچند هوش مصنوعی پتانسیل

Scale: مقیاس دهی راه حل های هوش مصنوعی

Scale با ارزش ۱۳/۸ میلیارد دلار و جذب ۱۶/۴ میلیارد دلار سرمایه، در ارائه داده‌های آموزشی و خدمات اعتبارسنجی هوش مصنوعی تخصص دارد. این شرکت آمریکایی با اطمینان از کیفیت بالای مجموعه داده‌ها، توسعه مدل‌های هوش مصنوعی را پشتیبانی می‌کند و نقش مهمی در فعال سازی فناوری‌های هوش مصنوعی دقیق و مقیاس پذیر در بخش‌های مختلف ایفا می‌کند.

scale

Celonis: دقت آلمانی در استخراج فرآیندها

Celonis، تنها شرکت غیرآمریکایی در این فهرست، با ارزش ۱۳ میلیارد دلار و جذب ۲/۴ میلیارد دلار سرمایه، قرار دارد. این استارت‌آپ آلمانی که در مونیخ در سال ۲۰۱۱ تأسیس شده، در استخراج فرآیندها با استفاده از هوش مصنوعی برای بهینه‌سازی عملیات تجاری برجسته است. با حمایت شریک سابق و اکنون رقیب خود، SAP، Celonis حضور قوی‌ای به‌ویژه در ایالات متحده ایجاد کرده و گستردگی جهانی نوآوری هوش مصنوعی را نشان می‌دهد.

Grammarly: بهبود ارتباطات با هوش مصنوعی

Grammarly با ارزش ۱۳ میلیارد دلار و جذب ۱/۴ میلیارد دلار سرمایه، فهرست را تکمیل می‌کند. این شرکت آمریکایی از هوش مصنوعی برای بهبود نوشتن و ارتباطات در پلتفرم‌های مختلف استفاده می‌کند. پذیرش گسترده آن توسط افراد و کسب‌وکارها، کاربردهای عملی هوش مصنوعی را در افزایش بهره‌وری و دقت روزمره نشان می‌دهد. بخش هوش مصنوعی همچنان شکوفا است و این یونیکورن‌ها با نوآوری‌ها و سرمایه‌گذاری‌های قابل توجه خود، معیارهای جدیدی را تعیین می‌کنند. از هوش مصنوعی مکالمه‌ای تا بهینه‌سازی فرآیندها، مشارکت‌های آن‌ها آینده‌ای را شکل می‌دهد که در آن هوش مصنوعی نقشی مرکزی در صنایع مختلف ایفا می‌کند.

Open AI: پیشگام در انقلاب هوش مصنوعی

OpenAI با ارزش ۳۰۰ میلیارد دلار تا ژوئیه ۲۰۲۵ در صدر قرار دارد و با جذب ۶۴/۱ میلیارد دلار سرمایه، از جمله مشارکت‌های بزرگ با مایکروسافت، به موفقیت چت‌جی‌پی‌تی دست یافته است، که یک برنامه مصرف‌کننده مبتنی بر مدل زبانی GPT است. این دستاورد نقطه شروع موج بزرگی از سرمایه‌گذاری بود و OpenAI را به باارزش‌ترین یونیکورن هوش مصنوعی و محرک کلیدی اکوسیستم جهانی هوش مصنوعی تبدیل کرد.

Databricks: تقویت داده‌های بزرگ با هوش مصنوعی

Databricks با ارزش ۶۲ میلیارد دلار و جذب ۱۹/۳ میلیارد دلار سرمایه، جایگاه دوم را کسب کرده است. این پلتفرم تحلیل داده‌های بزرگ برای شرکت‌ها که از هوش مصنوعی برای پردازش و تحلیل مجموعه داده‌های عظیم استفاده می‌کنند، به یک ستون اصلی تبدیل شده است. رویکرد نوآورانه و حمایت مالی قوی آن، نقش حیاتی این شرکت را در منظره هوش مصنوعی برجسته و آن را به یک رقیب قدرتمند در میان استارت‌آپ‌های باارزش تبدیل می‌کند.

Anthropic: رقابت با هوش مصنوعی پیشرفته

Anthropic با ارزش ۶۱/۵ میلیارد دلار و جذب ۱۸/۵ میلیارد دلار سرمایه، در جایگاه سوم قرار دارد و به خاطر توسعه Claude، رقیب چت‌جی‌پی‌تی، شناخته می‌شود. این شرکت که توسط محققان سابق OpenAI تأسیس شده، بر ایجاد سیستم‌های هوش مصنوعی ایمن و قابل تفسیر تمرکز دارد. سرمایه‌گذاری قوی و فناوری نوآورانه آن، پتانسیل آن را برای رقابت با رهبران صنعت و کمک قابل توجه به انقلاب هوش مصنوعی نشان می‌دهد.

xAI: دیدگاه ایلان ماسک در هوش مصنوعی

xAI با ارزش ۵۰ میلیارد دلار و جذب ۲۲/۴ میلیارد دلار سرمایه، دیدگاه جاه‌طلبانه ایلان ماسک برای تسریع کشف علمی بشر از طریق هوش مصنوعی را منعکس می‌کند. به عنوان یکی از چهار شرکت هوش مصنوعی در میان ۱۰ یونیکورن باارزش برتر، رشد سریع و سرمایه‌گذاری قابل توجه xAI، تعهد آن را برای گسترش مرزهای هوش مصنوعی و کاربردهای آن تأیید می‌کند.

Safe Superintelligence: نوآوری با اولویت ایمنی

Safe Superintelligence، یک شرکت آمریکایی که تنها یک سال پیش تأسیس شده، با ارزش ۳۰ میلیارد دلار و جذب تنها ۳ میلیارد دلار سرمایه، جلب توجه کرده است. این شرکت که از کارکنان سابق OpenAI و اپل و همچنین محققان هوش مصنوعی تشکیل شده، هدف خود را توسعه هوش مصنوعی فوق‌هوشمند با تمرکز استثنایی بر ایمنی قرار داده است. رشد سریع آن اهمیت روزافزون راه‌حل‌های ایمن هوش مصنوعی را در صنعت برجسته می‌کند.

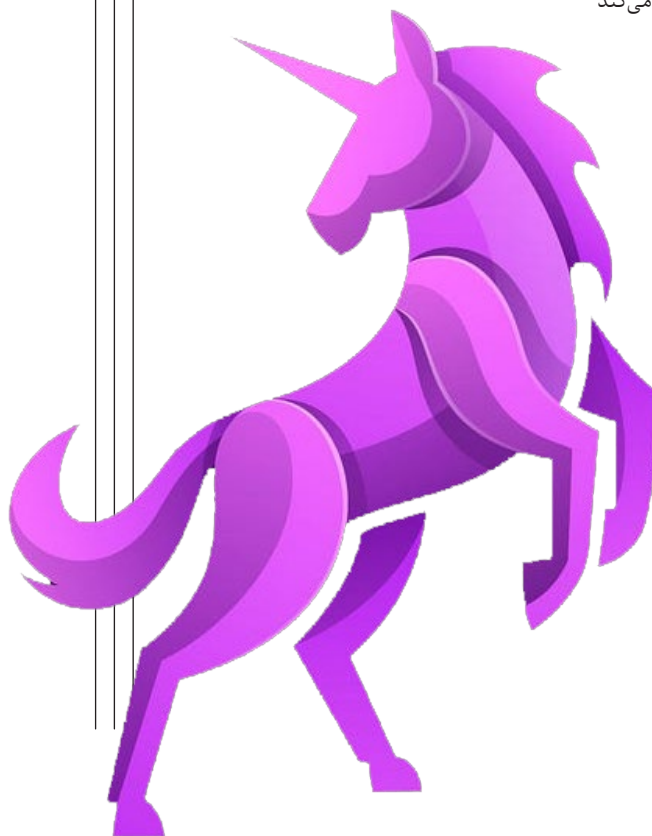
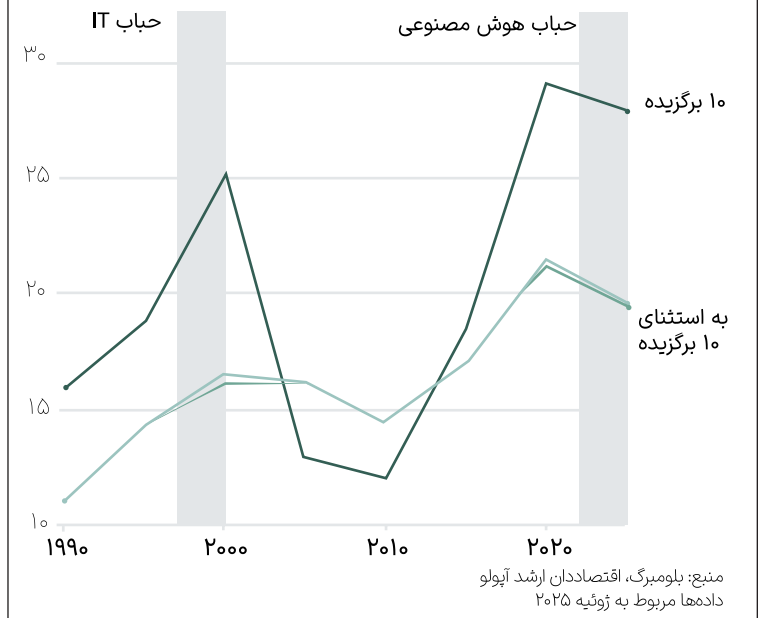

کارنگ

هوش مصنوعی
ARTIFICIAL
INTELLIGENCE

شماره ۱۶۸
میدان ۱۴۰۴
سال پنجم

حباب هوش مصنوعی ممکن است بزرگتر از حباب دات کام باشد

آیا فناوری‌های نوین رانندگان را بیکار می‌کند؟ مشاغل ترکیبی، نوشاروی رانندگان

فراموش نکنیم که حمل‌ونقل با دو مشکل بزرگ دست‌وپنجه نرم می‌کند. از دغدغه‌های اصلی رانندگان در آینده نه‌چندان دور، جایگزین شدن آن‌ها با فرایند اتوماسیون و خودروهای بدون راننده است.

این تکنولوژی که به‌خصوص شرکت تسلا در حال پیشرفته‌تر کردن آن است، توانایی این را دارد تا چشم‌انداز صنعت حمل‌ونقل و ترابری را به‌کل عوض کند و بدنه اصلی مشاغل این صنعت، یعنی رانندگان را، بیکار کند. اما واضح است که بیکار کردن میلیون‌ها راننده در سطح جهانی جزو گزینه‌ها نیست. کلید این مشکل در مفهومی به نام «مشاغل ترکیبی» نهفته است.

با گذر زمان، مهارت‌های مورد نیاز برای شغل

«رانندگی» متحول خواهد شد و حتی اگر امر رانندگی به وسیله ربات‌ها انجام شود، این ربات‌ها همواره نیاز به سرپرست یا متصدی خواهند داشت.

بسیاری از رانندگان در آینده خود را نه در معرض از دست دادن شغل‌هایشان، بلکه در معرض تغییر و تکامل وظایف خود خواهند دید.

خیلی زود مشاغل آن‌ها از رانندگی، به نظارت، رسیدگی و پشتیبانی ماشین‌های بدون راننده تغییر خواهد کرد.

قانونگذاری مناسب برای تعادل میان اتوماسیون و مشاغل ترکیبی نیز از دیگر راهکارهای مبارزه با حذف مشاغل با خودکارسازی است.

سوخت‌های سبز: نوری در تاریکی

گازهای گلخانه‌ای به لایه ازون آسیب زده‌اند و درخشان‌ترین راهکارها برای جلوگیری از ادامه آسیب و تخریب، تنها در درازمدت آسیب‌بیشتر را به همراه خواهد داشت. در نهایت این سوخت است که باعث و بانی این آسیب‌هاست.

پس چه می‌شود اگر بتوانیم سوختی بسازیم که راه‌حل مشکل خودش باشد؟ با سوخت‌های سبز آشنا شوید.

این سوخت‌ها که با نام‌های بیوفیول و زیست‌سوخت نیز شناخته می‌شوند، از بقایای توده‌های زیستی برای تولید انرژی استفاده می‌کند و زائده‌های آن به مراتب ضرر کمتری به همراه دارد و حتی در بسیاری موارد توانایی بازیافتی را به همراه دارد. منبع اصلی

این سوخت‌ها الکل‌های قوی به‌دست‌آمده از تخمیر گیاهان خاص است که تنها به این دلیل کشت می‌شوند. هرچند از انواع چربی نیز در به دست آوردن الکل مورد نیاز برای این سوخت‌ها استفاده می‌شود. زیست‌سوخت‌ها نزدیک‌ترین چیز به یک راه‌حل دائمی و درازمدت برای مشکلات زیستی حمل‌ونقل هستند. در سال ۲۰۱۹ تولید این سوخت‌ها بالغ بر ۱۶۱ میلیارد لیتر بود و ۳ درصد کل سوخت‌های مصرفی صنعت را تشکیل می‌داد.

آژانس بین‌المللی انرژی (IEA) پیش‌بینی می‌کند تا سال ۲۰۵۰ بیش از یک‌چهارم سوخت مصرفی در دنیا از زیست‌سوخت‌ها تأمین شود.

شماره ۱۶۸
شماره ۱۴۰۴
سال پنجم

دیر یا زود چنین خواهد بود

آیا اتوماسیون و مشکلات زیست‌محیطی، پایان صنعت حمل‌ونقل به شکل فعلی آن خواهد بود؟

مترجم:

پارسا خاک‌نژاد

Parsa.khaknezad@gmail.com

دست‌وپنجه نرم می‌کند که در صورت عدم سازش مناسب با آن‌ها در بازه زمانی مناسب، عواقب اقتصادی و زیست‌محیطی بسیاری بر بشریت تحمیل می‌شود. یکی از واضح‌ترین این مشکلات، مشکلات زیست‌محیطی‌ای است که عامل آن تعداد زیاد وسایل حمل‌ونقل بر زمین است. به‌خصوص در رده‌های بالاتر این صنعت که بیشتر با ابرنفتکش‌ها و هواپیماهای باربری سروکار دارد که بیشترین میزان گازهای گلخانه‌ای را در میان وسایل حمل‌ونقل تولید می‌کنند، قانونگذاری مناسب وجود ندارد و شاهد آلودگی بی‌رویه هوا به وسیله آن‌ها هستیم.

در عوض، سیاستمداران و بدنه‌های قانونگذار کشورهای مختلف، بر خودروهای عادی متمرکز شده‌اند و در تلاشند با استفاده از استانداردهای و قانونگذاری برای وسایل حمل‌ونقل روزمره، صدماتی را جبران کنند که لزوماً با این دسته از وسایل حمل‌ونقل تولید نشده‌اند. یکی دیگر از مشکلات بزرگ این صنعت در حوزه مشاغل است. تکنولوژی‌های رانندگی خودکار روزبه‌روز در حال پیشرفته‌تر شدن هستند و در نتیجه همه‌گیری ترس از بیکاری در میان رانندگان کشورهای غربی شایع شده است. اتوماسیون و مشکلاتی که برای مشاغل ایجاد می‌کند، تنها به حمل‌ونقل محدود نمی‌شود و تبعات آن در آینده یکی از چالش‌های ما خواهد بود.

حمل‌ونقل به خودی خود یکی از بزرگ‌ترین صنایع دنیاست که مهم‌ترین دسته‌های آن شامل ترابری و جابجایی انسان‌هاست. می‌توان ادعا کرد که شاید مهم‌ترین بخش فناوری‌های قدیم که مستقیماً به تحقق سبک زندگی امروزه ما کمک و خدمت کرده است، صنعت حمل‌ونقل است. با جابجایی سریع‌تر انسان‌ها و کالاهای به وسیله کشتی‌ها، هواپیماها و قطارها، سرعت زندگی ارتقا یافته و سبک زندگی در سطحی جهانی به حالت کنونی خود رسیده است. بدون حمل‌ونقل به شکل امروزی آن، اغلب کالاهایی که به طور روزمره از آن‌ها لذت می‌بریم، از خوردنی‌ها گرفته تا لوازم الکترونیکی مورد علاقه‌مان، هیچ‌کدام در دسترس نبود. بخش دیگر اهمیت حمل‌ونقل، جابجایی انسان‌هاست. پس می‌توانیم زندگی فعلی خود را بدون حمل‌ونقل، تقریباً غیرممکن ببینیم.

اما حمل‌ونقل جدا از تحولات مثبتی که برای بشر رقم زده، یکی از صنایعی است که بیشترین اشتغال‌زایی را ایجاد می‌کند و به عنوان یکی از صنایع محوری شناخته می‌شود؛ به این معنی که وجود بسیاری از صنایع دیگر وابسته به بقا و رونق حمل‌ونقل است. بنابراین نباید دور از ذهن باشد که مشکلاتی که در این بخش به وجود می‌آید، به طور غیرمستقیم همه ما را درگیر خود می‌کند. در حال حاضر، این صنعت با دو مشکل اساسی

قوانین کار شایسته برای
کارگران پلتفرم‌ها

امنیت شغلی، ثبات درآمدی و حق تأمین اجتماعی

کارگران پلتفرم‌های آنلاین به طرز معناداری افزایش یافته‌اند. کار آن‌ها معمولاً در دسته مشاغل موقتی قرار می‌گیرد که از شمول قوانین کار معمول خارج است. سیاستگذاران و تحلیلگران اجتماعی بارها نگرانی خود را از عواقب این موضوع، یعنی نداشتن امنیت شغلی، ثبات درآمدی و حق تأمین اجتماعی اعلام کرده‌اند.

در یکی از آخرین گزارش‌های سازمان همکاری و توسعه اقتصادی، راه‌حلی برای سیاستگذاری درست در راستای تأمین شرایط کار شایسته برای کارگران پلتفرم‌ها پیشنهاد شده و انجام هرچه سریع‌تر آن‌ها بسیار ضروری دانسته شده است. در یکی از اولین راه‌حل‌های مطرح شده، طبقه‌بندی و شناسایی وضعیت نیروهای کار پلتفرمی در کشورها و قرار دادن آن‌ها تحت شمول قوانین کار عنوان شده است.

اعمال جریمه برای کارفرمایانی که بارها و بارها مورد شکایت نیروی کار قرار گرفته‌اند، به عنوان یکی از ابزارهای مهم دولت برای اجرای این برنامه در نظر گرفته شده است. کارگران معمولاً از قوانین بوروکراتیک بی‌اطلاع هستند و شکایت از جانب آن‌ها هزینه‌زا و در اغلب موارد بدون نتیجه است.

دولت‌ها باید شرایط مساعد و امنی را برای کارگران ایجاد کنند تا حق شکایت آن‌ها محفوظ بماند، مثلاً می‌توانند فرایند شکایت حقوقی را تا حد ممکن ساده کنند. بهبود شرایط کاری، یادآوری مسئولیت‌های کارفرمایان و تعیین حداقل دستمزد از دیگر مواردی است که در این گزارش مورد تأکید قرار گرفته است. محور اصلی این سیاستگذاری‌ها به رسمیت شناختن حق چانه‌زنی

جمعی برای
کارگران
پلتفرمی
برای بهبود
شرایط
زندگی‌شان
است.

جهان آینده
FUTURE
WORLD

شماره ۱۶۸
شماره ۱۴۰۴
سال پنجم

کارگران پلتفرمی

اقتصاد پلتفرمی در کنار مزایایی که به همراه دارد، آسیب‌هایی را نیز به نیروی کار وارد می‌کند که از نظر اقتصادی و اجتماعی قابل تأملند

زهرا طاهری

Parishad.thr@gmail.com

فضای کار و اشتغال تغییر و تحولاتی بسیار جدی و شتابان را پشت سر می‌گذارد. رواج و گسترش اقتصادهای پلتفرمی به ایجاد خیل عظیمی از کارگران و کارکنان پلتفرم‌های آنلاین در سرتاسر دنیا منجر شده که فاقد قراردادهای کاری ثابت، بیمه، امنیت شغلی و حتی حداقل دستمزد هستند.

اقتصاد گیگ مدعی است می‌بایست مشاغل را از قیدوبندهای سنتی رها کرد و کارهایی آزاد و خلاقانه ایجاد کرد و افراد دیگر مجبور به حضور مداوم در محیط کاری خود نیستند، اما آنچه در سال‌های گذشته برای کارگران شاغل در این بخش اقتصادی رخ داده است، چندان امیدوارکننده نیست.

در حال بیش از ۶۰ میلیون نفر در آمریکا در این بخش کار می‌کنند و اقتصاد پلتفرمی در سایر کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه در حال تقویت و گسترش است. بر مبنای گزارش‌های مجمع جهانی اقتصاد، در ۴۰ سال گذشته شمار کشورهای که از بازار کار خود مقررات‌زایی کرده و قوانین مالیاتی خود را تغییر داده‌اند، افزایش چشمگیری پیدا کرده است؛ فرایندی که به کاهش ارائه خدمات عمومی و حمایت‌های اجتماعی از سوی دولت‌ها منجر شده است و کشورها را آماده ورود به انقلاب صنعتی چهارم کرده است. مشکل اما اینجاست که کارگران فعال در این بخش اقتصادی از منافع، مزایا و سودهای مالی این شرکت‌ها بی‌بهره هستند.

پژوهش‌های مختلف از وضعیت نه‌چندان مناسب کارگران پلتفرمی حکایت می‌کنند. برای نمونه در پژوهشی که دانشگاه ام‌آی‌تی انجام داده، ثابت شده که حدود یک‌سوم از رانندگان اوبر بیشتر از آنکه درآمد کسب کنند، هزینه می‌کنند. راننده اوبر موظف به تأمین ماشین و بنزین و پرداخت هزینه‌های تعمیرات وسیله نقلیه خودش است. این موضوع را در گفت‌وگویی با تنی چند از رانندگان تاکسی‌های اینترنتی در تهران مطرح کردیم و آن‌ها نیز از همین امر گلایه داشتند:

«در ساعت خلوت روز واقعاً صرف نمی‌کند، چون قیمت را خیلی پایین می‌آورند. من خیلی موقع‌ها یک ساعت در

ماشین صبر می‌کنم و مسافر قبول نمی‌کنم، چون نمی‌ارزد.»

در پژوهش دیگری از کارگران پلتفرمی آمریکا در مورد شرایط شغلی‌شان پرسیده‌اند و ۵۱ درصد از آن‌ها کار خود را سخت‌تر و مناقشه‌برانگیزتر از مشاغل معمولی دانسته‌اند. نظر رانندگان تاکسی‌های اینترنتی را در این زمینه هم جویا شدیم:

«باز الان بهتر از آژانس‌های آن موقع است. حداقل خوب است که موقع برگشت هم

مسافر داریم. اما با این هزینه‌ها سخت است. مردم خیلی موقع‌ها عصبانی هستند و الکی نمره می‌دهند. نمی‌دانم آخر اصلاً نظر ما را نمی‌پرسند؛ نه در مورد قیمت، نه هیچ چیز دیگری.»

«من خب با این سن و سال، باید یاد می‌گرفتم که از این (به گوشی موبایل خود اشاره می‌کند) استفاده کنم و هنوز هم یاد می‌رود. بچه‌ها هم برای تو یک دفتر نوشتند و من هر جایی یادم رفت، دوباره به دفتر نگاه می‌کنم.»

مشکلات کارگران پلتفرمی بر کسی پوشیده نیست: نداشتن قراردادهای کاری ثابت، شرایط شغلی سخت و طاقت‌فرسا و بی‌بهرگی از تمامی انواع حمایت‌های اجتماعی.

مؤسسه بروکینگز آمریکا در پژوهشی، وضعیت بازار کار این کشور را در ۲۵ سال گذشته بررسی کرده و یکی از مهم‌ترین و تأسف‌برانگیزترین یافته‌های این تحقیق این است که اکثر افراد شاغل در بازار کار، هیچ اقبالی برای ارتقای موقعیت اجتماعی خود و رساندن سطح درآمدی‌شان به طبقه متوسط ندارند. در واقع اقتصاد در انقلاب صنعتی چهارم متمرکزتر شده و شرایط در حال حاضر به گونه‌ای رقم خورده که بیشترین سود از آن سهامداران بزرگ، کارآفرینان و

در ۴۰ سال گذشته شمار
کشورهایی که از بازار
کار خود مقررات‌زایی
کرده و قوانین مالیاتی
خود را تغییر داده‌اند،
افزایش چشمگیری
پیدا کرده است

در هر صورت با افزایش کمی نیروی کار فعال در اقتصاد گیگ، مسائل و مشکلات آن‌ها آشکارتر شده است و در سطح جهانی مطالبات جدی‌تری برای اصلاح و بهبود وضعیت ایشان در حال شکل‌گیری است. اینکه چه زمانی به این حق خود می‌رسند نامشخص است، اما حداقل توانسته‌اند توجهات بسیاری را به خود جلب کنند و ذهنیت افراد را در مورد شرایط کاری خود تغییر دهند؛ اتفاقی که شاید باید در ایران نیز مورد توجه قرار بگیرد.

راه کار برگزار می کند

دعوتارز 2025

به زودی...

Coming Soon

